ԱՄՓՈՓԱԹԵՐԹ

«ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ 2024-2028 ԹՎԱԿԱՆՆԵՐԻ ՎԻՃԱԿԱԳՐԱԿԱՆ ԾՐԱԳԻՐԸ ՀԱՍՏԱՏԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ»

ՀՀ ՎԻՃԱԿԱԳՐՈՒԹՅԱՆ ՊԵՏԱԿԱՆ ԽՈՐՀՐԴԻ ՈՐՈՇՄԱՆ ՆԱԽԱԳԾԻ

1. Հայաստանի Հանրապետության նախագահի աշխատակազմ	
Չի ներկայացվել	
2. Հայաստանի Հանրապետության ազգային ժողովի գիտության, կրթության, մշակույթի, սփյուռքի, երիտասարդության և սպորտի հարցերի մշտական հանձնաժողով	
Չի ներկայացվել	
3. Հայաստանի Հանրապետության ազգային ժողովի արտաքին հարաբերությունների մշտական հանձնաժողով	
Չի ներկայացվել	
4. Հայաստանի Հանրապետության ազգային ժողովի եվրոպական ինտեգրման հարցերի մշտական հանձնաժողով	
Չի ներկայացվել	
5. Հայաստանի Հանրապետության ազգային ժողովի առողջապահության հարցերի մշտական հանձնաժողով	
Չի ներկայացվել	
6. Հայաստանի Հանրապետության ազգային ժողովի պաշտպանության և անվտանգության հարցերի մշտական հանձնաժողով	
Չի ներկայացվել	
7. Հայաստանի Հանրապետության ազգային ժողովի ֆինանսավարկային և բյուջետային հարցերի մշտական հանձնաժողով	
Չի ներկայացվել	

8. Հայաստանի Հանրապետության ազգային ժողովի պետական-իրավական հարցերի մշտական հանձնաժողով	
Չի ներկայացվել	
9. Հայաստանի Հանրապետության ազգային ժողովի տնտեսական հարցերի մշտական հանձնաժողով	
Չի ներկայացվել	
10. Հայաստանի Հանրապետության ազգային ժողովի տարածքային կառավարման, տեղական ինքնակառավարման, գյուղատնտեսության և շրջակա միջավայրի պահպանության հարցերի մշտական հանձնաժողով	
Չի ներկայացվել	
11. Հայաստանի Հանրապետության ազգային ժողովի մարդու իրավունքների պաշտպանության և հանրային հարցերի մշտական հանձնաժողով	
Չի ներկայացվել	
12. Հայաստանի Հանրապետության ազգային ժողովի տարածաշրջանային և եվրասիական ինտեգրման հարցերի մշտական հանձնաժողով	
Չի ներկայացվել	
13. Հայաստանի Հանրապետության ութերորդ գումարման ազգային ժողովի հաշվիչ հանձնախումբ	
Չի ներկայացվել	
14. Հայաստանի Հանրապետության ազգային ժողովի աշխատանքի և սոցիալական հարցերի մշտական հանձնաժողով	
Չի ներկայացվել	
15. Հայաստանի Հանրապետության ազգային ժողովի աշխատակազմ	
Չի ներկայացվել	

16. Հայաստանի Հանրապետության վարչապետի աշխատակազմ	29.06.2023 N 02/08.86/20774-2023
Առաջարկություններ և դիտողություններ չկան:	
17. Հայաստանի Հանրապետության փոխվարչապետ Տիգրան Խաչատրյանի գրասենյակ	07.07.2023 N 03.39/23176-2023
1.Նախագծի 19-րդ կետի 3-րդ ենթակետում շարունակական կատարելագործումը ի՞նչ քայլեր է ենթադրում, և նույն մասի 4-րդ ենթակետում ի՞նչ գնահատման գործիքներ է նախատեսվում կիրառել,	**1. Ընդունվել է:** Նախագծի 19-րդ կետի 3-րդ ենթակետը շարադրվել է հետևյալ կերպ՝ «3) վիճակագրության մշակման և արտադրության մեթոդաբանության շարունակական կատարելագործում ու միջազգային համադրելիության ապահովում՝ հիմնվելով Պաշտոնական վիճակագրության հիմնարար սկզբունքներից «Ոչ հակասականության և համադրելիության» սկզբունքի դրույթների վրա և դրանով իսկ ապահովելով միջազգային վիճակագրական պրակտիկայում կիրառվող չափանիշներին համապատասխանությունն ու համադրելիությունը, ինչպես նաև համաշխարհային տեղեկատվական շտեմարաններում ազգային վիճակագրական տվյալների ինտեգրման գործընթացը՝ որպես գնահատման գործիքներ կիրառելով վիճակագրության փորձագիտական գնահատումները (Peer Review),»: Նախագծի 19-րդ կետի 4-րդ ենթակետը շարադրվել է հետևյալ կերպ՝ «4) ըստ գործունեության տեսակների չդիտարկվող (չհաշվառվող) տնտեսության գնահատման գործիքների կիրառում և դրանց

	շարունակականության ապահովում՝ հիմնականում հիմնվելով աշխատուժի հետազոտության ոչ ֆորմալ զբաղվածության գնահատումների վրա,»:
2.Նախագծի 21-րդ կետի 1-ին ենթակետում առաջարկում եմ մանրամասնել, թե խոսքը ի՞նչ նորարարական տեխնոլոգիաների մասին է,	**2. Ընդունվել է:** Նախագծի 21-րդ կետի 1-ին ենթակետի համապատասխան հատվածը շարադրվել է հետևյալ կերպ՝ «3) աշխատանքի վիճակագրության ոլորտի ենթաոլորտների վիճակագրական բիզնես գործընթացների բոլոր օղակներում նորարարական տեխնոլոգիաների (տեղեկատվության փոխանցման առցանց համակարգերի ներդրում)…»,
3.Նախագծի 21-րդ կետում տվյալների կոնսոլիդացիայի նպատակով առաջարկում եմ քննարկել նաև հաստիքների դասակարգիչների ներդրման տարբերակը,	**3. Չի ընդունվել:** Խնդրո առարկա դասակարգչի **ներդրումը** դուրս է բիզնես ռեգիստրի, ընտրանքի և դասակարգիչների բաժնի գործառույթների շրջանակից: Առաջարկված դասակարգչի ազգային տարբերակի մշակման հետ կապված միջոցառումներ (աշխատանքային քննարկումներ) նախաձեռնվել են Աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարության կողմից՝ մի շարք շահագրգիռ գերատեսչությունների (այդ թվում՝ Արմստատի) ներկայացուցիչների մասնակցությամբ, որը սակայն ներկայում որևէ նկատելի առաջընթաց չի արձանագրել: Խնդրո առարկա դասակարգչի մշակումն ու կիրառումը կրում է համապետական բնույթ,

	ենթակա է մշակման համապատասխան ոլորտի պետական քաղաքականություն իրականացնող պետական մարմինների կողմից (ԱՍՀՆ, ԿԳՄՍ և այլն)՝ բոլոր շահագրգիռ մարմինների աջակցությամբ, ներառյալ՝ Արմստատի մեթոդաբանական աջակցությունը:
4.Նախագծի 24-րդ կետում առաջարկում եմ ամփոփ ունենալ կազմակերպությունների ֆինանսական վիճակի, հաշվապահական հաշվեկշռի և եկամուտ վնասների մասին հաշվետվությունների վերաբերյալ ամփոփ տեղեկատվություն,	**4. Ընդունվել է մասամբ:** Առաջարկվող ցուցանիշներն ըստ բնույթի վերաբերում են տարեկան կտրվածքով իրագործման ենթակա աշխատանքների ծրագրին: Ուստի կկատարվեն համապատասխան փոփոխություններ յուրաքանչյուր տարի հաստատվող տարեկան վիճակագրական ծրագրում:
5.Նախագծում առաջարկում եմ նաև դիտարկել ոռոգման ոլորտի (ներառյալ՝ համապատասխան վարչական ռեգիստրը վարող լիազոր մարմնի հետ համատեղ) վիճակագրության վարումը,	**5. Ընդունվել է մասամբ:** Ոռոգման համակարգի վիճակի վերաբերյալ տեղեկությունների աղբյուրը վարչական հաշվառումներն են: Ոռոգման ոլորտի գործունեությունը և այն բնութագրող ցուցանիշները հստակ սահմանելու համար անհրաժեշտ են լրացուցիչ քննարկումներ ՀՀ ջրային կոմիտեի (որպես ոլորտի լիազոր մարմնի) հետ՝ պարզելու տեղեկությունների աղբյուրների առկայության, ամբողջականության և հաշվառման պարբերականության հնարավորությունները (կարողությունները), որոնց արդյունքում կմշակվեն

6.Նախագծում մանրամասնել շինարարության ոլորտին առնչվող բոլոր միջոցառումները:	տարեկան կտրվածքով իրագործման ենթակա աշխատանքների մանրամասնեցումները (միջոցառումները)՝ համապատասխան տարեկան ծրագրերի մշակման և կազմման աշխատանքների ժամանակ ըստ անհրաժեշտության ներառվելու նկատառումով: **6. Ընդունվել է մասամբ:** Առաջարկվող միջոցառումներն ըստ բնույթի վերաբերում են տարեկան կտրվածքով իրագործման ենթակա աշխատանքների ծրագրին:
18. Հայաստանի Հանրապետության փոխվարչապետ Մհեր Գրիգորյանի գրասենյակ	01.08.2023թ/ N 03.8/26203-2023
Փոխվարչապետի հանձնարարությամբ՝ ի պատասխան Ձեր՝ 16.06.2023թ. N ՎԿ/2-18/1227-2023 գրության՝ հայտնում եմ, որ նախագծի վերաբերյալ դիտարկումներ առկա չեն: Միաժամանակ, հաշվի առնելով Հանրային կառավարման բարեփոխումների շրջանակներում ռազմավարական պլանավորման ու ծառայությունների մատուցման ուղղություններով տեղի ունեցող զարգացումները և փաստահենք քաղաքականություններ ունենալու հրամայականը՝ խնդրում ենք Ձեր դիրքորոշումը, թե արդյո՞ք հնարավոր է հաջորդ տարվանից սկսած հարցաշարերում հավելյալ հարցեր ներառելու միջոցով հավաքագրել նաև այնպիսի տվյալներ, որոնք էական են պետության ռազմավարական փաստաթղթերի մոնիտորինգի համար, ինչպես նաև հնարավորության դեպքում վերանայել պաշտոնական վիճակագրության հրապարակման ժամանակացույցը՝	**Ընդունվել է ի գիտություն:** Որոշակի քաղաքական ուղղվածության պետական ինստիտուտների կողմից մշակված ռազմավարական փաստաթղթերի (քաղաքականությունների) մշտադիտարկումը (մոնիթորինգը) դուրս է պաշտոնական վիճակագրության գործառույթներից այն պարզ պատճառով, որ «Պաշտոնական վիճակագրությունը, օրենքով լիազորված մարմինների կողմից պաշտոնական վիճակագրության հիմնարար սկզբունքների պահանջներին համապատասխան, հանրային կյանքի էական և չափակցելի երևույթների թվային արտահայտությամբ մշակված, արտադրված և տարածված, բացառապես վիճակագրական

քաղաքականությունների մշակման ու գնահատման գործընթացում դրանց արդիականությունը ապահովելու համար: Ձեր դիտարկումները ստանալուն պես պատրաստ ենք համակարգել ու աջակցել գործընթացին՝ պետական մարմիններին ներգրավելու միջոցով առանձնացնելով էական մի քանի ցուցանիշներ:	ծրագրերում արտացոլված վիճակագրությունն է, որը ներկայացուցչական հիմքով նկարագրում է Հայաստանի Հանրապետության տնտեսական, ժողովրդագրական, սոցիալական և բնապահպանական երևույթները:»: Սույն դրույթը սահմանված է Պաշտոնական վիճակագրության մասին օրենքով (Հոդված 3, մաս 1), որն ամբողջությամբ մշակված է «Արևելյան Եվրոպայի, Կովկասի և Կենտրոնական Ասիայի համար պաշտոնական վիճակագրության մոդելային օրենքի» հիման վրա (ՄԱԿ, ՄԱԿ-ի Եվրոպայի տնտեսական հանձնաժողով, Նյու Յորք և Ժնև, 2016): Ավելին, պաշտոնական վիճակագրության մասին օրենքի 7-րդ հոդվածի 2-րդ մասով սահմանված է, որ «Վիճակագրական կոմիտեն որոշակի քաղաքական ուղղվածությամբ պետական ինստիտուտներից արմատապես տարբերվող պետական մարմին է: Քաղաքական, վարչական, գերատեսչական շահերի միջև առկա բախումներում պաշտոնական վիճակագրությունը չներքաշելու երաշխիքները սահմանված են պաշտոնական վիճակագրության **հիմնարար սկզբունքներով**:»: Պաշտոնական վիճակագրության հիմնարար սկզբունքները վերջին անգամ վերահաստատվել են ՄԱԿ-ի Գլխավոր Վեհաժողովի կողմից 2014թ.-ի հունվարի 29-ին՝ Բանաձև 68/261:

	Խորհրդային ժամանակաշրջանում, երբ գերակայում էր պետական սեփականությունը, վիճակագրության առաքելությունը պետության հաշվետար լինելն էր, քանզի ֆիսկալ գործառույթները ևս էական մասով իրագործվում էին վիճակագրական լիազորություն ունեցող մարմնի կողմից (դասական իմաստով առանձին հարկային մարմին առկա չէր, վիճակագրությունը վարվում էր ըստ առանձին տնտեսավարողների անվանական տեղեկությունների, հաշվառվում էին նաև դրանց պլանային ցուցանիշների կատարողականները, ամսական զեկույցները կրում էին «ծառայողական օգտագործման համար» մակնշում, ինչի արդյունքում վիճակագրությունը մշտապես գտնվել է քաղաքական, վարչական և գերատեսչական շահերի բախումներում, իսկ բոլոր տնտեսավարող սուբյեկտները պարտավոր էին ունենալ սկզբնական վիճակագրական ստորաբաժանումներ և վիճակագիրների հաստիքներ: Ամփոփ վիճակագրությունը միակն էր, որ տարեգրքերի տեսքով քիչ թե շատ հասանելի էր հանրությանը:): Ի տարբերություն խորհրդային ժամանակաշրջանի, ընդհանրապես, ժողովրդավարական սկզբունքների վրա խարսխված ազատական տնտեսակարգով երկրներում, պաշտոնական վիճակագրության առաքելությունը՝ հանրությանը պաշտոնական վիճակագրությամբ ապահովելն է, իսկ վերը

	հիշատակված ՄԱԿ-ի պաշտոնական վիճակագրության հիմնարար սկզբունքներից 6-րդի համաձայն գործում է «Վիճակագրական գաղտնիության սկզբունքը»՝ «Վիճակագրական հաստատությունների կողմից վիճակագրության մշակման համար հավաքված անհատական տվյալները, անկախ այն հանգամանքից, թե դրանք վերաբերում են ֆիզիկական կամ իրավաբանական անձանց, պետք է կրեն խիստ գաղտնի բնույթ և օգտագործվեն բացառապես վիճակագրական նպատակներով»: Այս սկզբունքի վերաբերյալ դրույթներն առկա են նաև «Պաշտոնական վիճակագրության մասին» օրենքում (տե՛ս՝ Հոդված 6, մաս 1, կետ 6, Հոդված 23, մաս 1, Հոդված 24, մաս 1 և այլն): Ինչ վերաբերում է պաշտոնական վիճակագրության հրապարակման ժամանակացույցի՝ «քաղաքականությունների մշակման գնահատման գործընթացին» հարմարեցնելուն միտված փոփոխություններին, ապա հարկ է նշել, որ ժամանակացույցի կազմման, ինչպես նաև պաշտոնական վիճակագրության մշակման, արտադրման և տարածման հիմքում դրված են բացառապես վիճակագրական ծրագրերը (տե՛ս՝ «Պաշտոնական վիճակագրության մասին» օրենքի 3-րդ հոդվածի 1-ին մասը), իսկ վիճակագրական ծրագրերը, ինչպես նշված էր Արմստատի գրության մեջ

	կազմվում են հաշվի առնելով 7 սկզբունքների պահանջները («Պաշտոնական վիճակագրության մասին» օրենքի 14-րդ հոդված, մաս 2, մաս 3 և մաս 4). 1) առկա ռեսուրսների սահմանափակումներ, 2) վիճակագրական տեղեկություններ տրամադրողների վրա դրվող պարտականությունների ծավալ, 3) ծախսերի արդյունավետություն, 4) երկրի ցուցանիշների համադրելիություն միջազգային վիճակագրական չափորոշիչներին, 5) երկարաժամկետ միջակայքում միտումները բացահայտելու նպատակով հնարավոր կայուն պարբերականություն, 6) տարեկան կտրվածքով պաշտոնական վիճակագրությանը հատկացվող ռեսուրսների հետ համաչափություն, 7) պաշտոնական վիճակագրություն օգտագործողների պահանջարկի ուսումնասիրություն: Միաժամանակ, պաշտոնական վիճակագրության հիմնարար սկզբունքներից առաջինը՝ «Պրոֆեսիոնալ անկախությունը», պահանջում է, որ պաշտոնական վիճակագրություն արտադրողները պաշտոնական վիճակագրության տարածման ժամկետների հետ կապված իրենց որոշումները կայացնեն անկախ և առանց քաղաքական կամ այլ արտաքին աղբյուրներից որևէ ճնշման և միջամտության («Պաշտոնական

	վիճակագրության մասին օրենք», Հոդված 6, մաս 1, կետ 1)։ Հետևաբար, տարածման ժամանակացույցը կազմվում է բացառապես վերոհիշյալ դրույթների հիման վրա։ Հակառակ պարագայում անմիջապես կխախտվեն պաշտոնական վիճակագրության նկատմամբ վստահության աճին միտված բոլոր ջանքերը (տե՛ս՝ նաև «Պաշտոնական վիճակագրության նկատմամբ վստահության պակասի օբյեկտիվ պատճառները» խորագրով նյութը)։ Այլ կերպ ասած, ՄԱԿ-ի պաշտոնական վիճակագրության հիմնարար սկզբունքները պաշտոնական վիճակագրության գործառույթների շրջանակում բացառում են քաղաքական և գերատեսչական ծրագրերով նախատեսված միջոցառումների մշտադիտարկումները։
19. Հայաստանի Հանրապետության սփյուռքի գործերի գլխավոր հանձնակատար	21.06.2023
	N 52/21230-2023
Առաջարկություններ և դիտողություններ չկան։ Միևնույն ժամանակ, տեղեկացնում ենք, որ ծրագրի «Ժողովրդագրություն» բաժինն իրենից մեծ հետաքրքրություն է ներկայացնում Գրասենյակի աշխատանքների համատեքստում։	
20. Հայաստանի Հանրապետության վարչապետի աշխատակազմի	12.07.2023

քաղաքացիական ծառայության գրասենյակ	N 42//23977-2023
1.Նախագծի 6-րդ կետում անհրաժեշտ է վերանայել «Արմստատը պետական մարմին է» ձևակերպումը՝ հաշվի առնելով, որ «Պետական կառավարման համակարգի մարմինների մասին» օրենքի 4-րդ հոդվածի 2-րդ մասի 4-րդ կետի համաձայն՝ կառավարությանը ենթակա մարմին է հանդիսանում Վիճակագրական կոմիտեն, ինչն արտացոլված է նաև «Պաշտոնական վիճակագրության մասին» օրենքի կարգավորումներում: 2. Նախագծի 19-րդ կետի 1-ին ենթակետում անհրաժեշտ է վերանայել և հստակեցնել «Հայաստանի դասակարգչին» ձևակերպումը: 3. Նախագծի 43-րդ կետում անհրաժեշտ է վերանայել «առանձնացված ստորաբաժանումների» ձևակերպումը՝ նկատի ունենալով ՀՀ Վարչապետի 2018 թվականի հունիսի 11-ի N 741-Լ որոշմամբ հաստատված Վիճակագրական կոմիտեի կառուցվածքը, որում նախատեսված են միայն կառուցվածքային ստորաբաժանումներ:	1. **Ընդունվել է:** Կատարվել է համապատասխան փոփոխություն: **2.Ընդունվել է:** Կատարվել է համապատասխան փոփոխություն: **3. Ընդունվել է:** Կատարվել է համապատասխան փոփոխություն:
21. Հայաստանի Հանրապետության առողջապահության նախարարություն	17.07.2023թ N ԱԱ/19/16289-2023
Առաջարկություններ և դիտողություններ չկան:	
22. Հայաստանի Հանրապետության էկոնոմիկայի նախարարություն	
Չի ներկայացվել	
23. Հայաստանի Հանրապետության արդարադատության նախարարություն	03.07.2023 N 10.2/31566-2023
1.Նախագծի առաջին էջի վերևի աջ անկյունում առաջարկվում է լրացնել	1. **Ընդունվել է:**

«ՆԱԽԱԳԻԾ» բառը՝ նկատի ունենալով «Նորմատիվ իրավական ակտերի մասին» օրենքի 21-րդ հոդվածի 7-րդ մասի պահանջները: 2. Նախագծի նախաբանում որպես լիազորող նորմի՝ հղում է կատարվում նաև «Պաշտոնական վիճակագրության մասին» օրենքի 15-րդ հոդվածին: Այս առումով պետք է նկատել, որ հիշյալ հոդվածին կատարված հղումը՝ որպես ներկայացված Նախագծի ընդունման իրավական հիմք, խնդրահարույց է այն համատեքստում, որ թեև վերաբերելի է քննարկվող հարաբերություններին, սակայն չի հանդիսանում Նախագծի ընդունման համար լիազորող նորմ: Մասնավորապես, հիշյալ հոդվածի կարգավորմամբ սահմանում է, թե ինչ նպատակի է ծառայելու հնգամյա վիճակագրական ծրագիրը, նկարագրվում է հիշյալ ծրագրի մշակման գործընթացը, մասնավորապես՝ այն նպատակները, հայեցակարգային մոտեցումներն ու զարգացման գերակա ուղղությունները, որոնք ենթակա են լինելու կատարման, մինչդեռ հարկ է նկատել, որ ներկայացված նախագիծը Հայաստանի Հանրապետության 2024-2028 թվականների վիճակագրական **ծրագրի հաստատման մասին է**: Հետևաբար, Նախագծի նախաբանն անհրաժեշտ է խմբագրել՝ հանելով տվյալ իրավական նորմին կատարված հղումը: Սույն դիտարկումը բխում է «Նորմատիվ իրավական ակտերի մասին» օրենքի 13-րդ հոդվածի 1-ին մասի պահանջից, որի համաձայն՝ ենթաօրենսդրական նորմատիվ իրավական ակտն ունենում է նախաբան, որում նշվում է օրենսդրական իրավական ակտի հոդվածը կամ մասը, որը ներառում է **Սահմանադրության <u>6-րդ հոդվածի 2-րդ մասով</u> սահմանված լիազորող նորմեր:**	Կատարվել է համապատասխան փոփոխություն: **2.Ընդունվել է:** Կատարվել են համապատասխան փոփոխություններ:

3. Նախագծով հաստատվող հավելվածի (այսուհետ՝ Հավելված) վերևի աջ անկյունում նշված՝ «Հավելված» բառից հետո առաջարկում ենք հանել «Հայաստանի Հանրապետության 2024-2028 թվականների վիճակագրական ծրագիրը հաստատելու մասին» բառերը:	**3.Ընդունվել է:** Կատարվել են համապատասխան փոփոխություններ:
4. Հավելվածի 8-րդ կետում «քաղաքականության կողմնորոշված» բառերն առաջարկում ենք փոխարինել «քաղաքական ուղղվածությամբ» բառերով՝ հիմք ընդունելով «Պաշտոնական վիճակագրության մասին» օրենքի (այսուհետ՝ Օրենք) 7-րդ հոդվածի 2-րդ մասի դրույթները:	**4. Ընդունվել է:** Կատարվել են համապատասխան փոփոխություններ:
5. Հավելվածի 11-րդ կետում «գիտելիքի» բառն առաջարկում ենք վերանայել: Այս առումով հարկ է նկատել, որ Օրենքի 3-րդ հոդվածի համաձայն՝ պաշտոնական վիճակագրությունն իրենից ներկայացնում է օրենքով լիազորված մարմինների կողմից պաշտոնական վիճակագրության հիմնարար սկզբունքների պահանջներին համապատասխան, հանրային կյանքի էական և չափակցելի երևույթների թվային արտահայտությամբ մշակված, արտադրված և տարածված, **բացառապես վիճակագրական ծրագրերում արտացոլված վիճակագրություն, որը ներկայացուցչական հիմքով նկարագրում է Հայաստանի Հանրապետության տնտեսական, ժողովրդագրական, սոցիալական և բնապահպանական երևույթները**: Օրենքի 4-րդ հոդվածի համաձայն՝ Օրենքում օգտագործվող հիմնական հասկացությունները վերաբերում են վիճակագրական **տվյալների** հավաքագրմանը, վիճակագրական նպատակներով հավաքված և վիճակագրական ծրագրերով տարածված տվյալներին, **մեթատվյալներին** և այլն: Վերոնշյալ դրույթների համատեքստում առավել նպատակային կլինի	**5. Ընդունվել է:** Կատարվել են համապատասխան փոփոխություններ:

կիրառել այնպիսի տերմիններ, որոնք սահմանված են Օրենքում և բխում են Նախագծի կարգավորումներից:	
6. Հավելվածի 27-րդ կետով նախատեսվում է սոցիալական ոլորտում իրականացնել որոշակի միջոցառումներ, մինչդեռ հիշյալ կետի 1-ին ենթակետով սոցիալական ոլորտում ներառված են նաև **կրթության, գիտության, մշակույթի, սպորտի ոլորտները**: Այս առումով գտնում ենք, որ սոցիալական ոլորտին առնչվող միջոցառումները պետք է ունենան բացառապես սոցիալական բաղադրիչներ:	**6. *Չի ընդունվել:*** Պաշտոնական վիճակագրության մեջ օգտագործվող առավել բարձր խմբավորման առանձնահատկություններով պայմանավորված հիշատակված ոլորտները ներառված են սոցիալական երևույթների համախմբման (համարվում է սոցիալական երևույթ) մեջ, ինչպես որ դա արտացոլված է նաև «Պաշտոնական վիճակագրության մոդելային օրենք Արևելյան Եվրոպայի, Կովկասի և Կենտրոնական Ասիայի համար»-ի հիման վրա մշակված «Պաշտոնական վիճակագրության մասին» օրենքի 3-րդ հոդվածի 1-ին կետում:
7. Հավելվածի 28-րդ կետի 5-րդ ենթակետով նախատեսվում է իրականացնել աղքատության նյութական և ոչ նյութական ցուցանիշների վարման շարունակականության ապահովում ու կատարելագործում: Այս առումով պարզաբանման կարիք ունի, թե ինչ են իրենցից ներկայացնում աղքատության **նյութական և ոչ նյութական** ցուցանիշները:	**7. *Չի ընդունվել:*** Աղքատության վիճակագրության մեթոդաբանության մշակման առաջատար միջազգային կազմակերպությունը համարվում է Համաշխարհային բանկը, որի մշակած և երկրներում կիրառվող ցուցանիշների դասակարգումը տարբերակվում է նյութական և ոչ նյութական աղքատության ցուցանիշների: Դրանց սահմանումներն առկա են «Հայաստանի սոցիալական պատկերը և աղքատությունը, 2022» վիճակագրական վերլուծական

	զեկույցի Գլուխ 2, 2.1.1 հիմնական հասկացություններ, էջ 32-ում հետևյալ հղման ներքո՝ https://www.armstat.am/file/article/poverty_2022_a_2..pdf:
8. Հավելվածի 29-րդ կետի 1-ին և 2-րդ ենթակետերով նախատեսված միջոցառումներում նախատեսված են դրույթներ միայն ծննդի, ամուսնության, ամուսնալուծության և մահվան ակտային գրանցումների վերաբերյալ: Այս առումով հարկ է նկատել, որ անդրադարձ չկա հայրության ճանաչման, որդեգրման և անվան փոփոխման ակտային գրանցումներին:	**8. Ընդունվել է մասամբ:** Հայրության ճանաչման մասով՝ կատարվել են համապատասխան փոփոխություններ հավելվածի 29-րդ կետի 1-ին և 2-րդ ենթակետերում: «Որդեգրման» ակտային գրանցումների մասով տեղեկացվում է, որ դրանց վիճակագրական տվյալները կիսամյակային հաշվետվություններով ստացվում և ամփոփվում են սոցիալական վիճակագրության ցուցանիշների շարքում: Ինչ վերաբերում է «անվան փոփոխման» ակտային գրանցումներին, ապա հարկ է նկատել, որ այս վիճակագրության վարման միջազգային փորձ հայտնի չէ, և հետևաբար, սույն ծրագրի շրջանակում դրանց վիճակագրական մշակումը նպատակահարմար չէ:
9. Հավելվածի 34-րդ կետի 5-րդ ենթակետում հղում է կատարվում Եվրոպական վիճակագրական համակարգի Փորձառության օրենսգրքին, մինչդեռ Հավելվածի այլ կետերում նշված է Եվրոպական վիճակագրության փորձառության օրենսգիրք: Այս առումով առաջարկում ենք միատեսակ և ճիշտ նշել հիշյալ օրենսգրքի անվանումը՝ նկատի ունենալով «Նորմատիվ իրավական ակտերի մասին» օրենքի 15-րդ և 17-րդ հոդվածների պահանջները:	**9. Ընդունվել է:** Կատարվել են համապատասխան փոփոխություններ:

10. Հավելվածի առանձին մասերով անդրադարձ է կատարվում տարբեր ոլորտներին առնչվող մի շարք միջոցառումների, որոնք առնչվում են պետական մարմիններին վերապահված լիազորություններին (օրինակ՝ Արդարադատության նախարարություն, Ներքին գործերի նախարարություն և այլն), սակայն նշված միջոցառումները ներկայացված են ընդհանրական ձևով, ինչի արդյունքում հնարավոր չէ ամբողջական գնահատել, թե յուրաքանչյուր մարմին ներկայացված ծրագրի շրջանակում ինչ անելիքներ ունի, ինչ ժամկետներում և այլն: Ուստի, գտնում ենք, որ անհրաժեշտ է սահմանել ծրագրի իրականացումն ապահովող միջոցառումների այնպիսի նկարագիր, որով հստակ կսահմանվեն նախատեսվող միջոցառումների պատասխանատու կատարողները, **համակատարողները,** ֆինանսական աղբյուրները, իրականացման ժամկետները և այլն:	**10. Չի ընդունվել:** «Պաշտոնական վիճակագրության մասին» օրենքի (այսուհետ՝ Օրենք) 14-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ Հայաստանի Հանրապետության տարածքում պաշտոնական վիճակագրության իրագործման հիմքը վիճակագրական ծրագրերն են՝ հնգամյա և տարեկան: Սույն նախագծով հաստատվում է ՀՀ 2024-2028 (հնգամյա) վիճակագրական ծրագիրը, որը Օրենքի 15-րդ հոդվածի համաձայն՝ ***սահմանում է ՀՀ պաշտոնական վիճակագրության ռազմավարական զարգացման ուղղությունները և ազգային վիճակագրական համակարգի հայեցակարգային մոտեցումները***: Ձեր կողմից բարձրացված հարցերի կապակցությամբ հարկ է նշել, որ Օրենքի 16-րդ հոդվածով սահմանվում է, որ՝ ***տարեկան վիճակագրական ծրագիրը հիմնվում է փուլ ժամանակաշրջանը ներառող հնգամյա վիճակագրական ծրագրի վրա*** և մշակվում է յուրաքանչյուր տարի պաշտոնական վիճակագրության արտադրողների ցանկի նորացման և ստորև թվարկվածի համար իրավական հիմք ապահովելու նպատակով ու ներառում է՝ 1) տարածման ենթակա ողջ պաշտոնական վիճակագրությունը. 2) *պաշտոնական վիճակագրություն արտադրողների*

	կողմից իրականացվելիք վիճակագրական հետազոտությունները. 3) պաշտոնական վիճակագրություն արտադրողներին *վարչական տվյալների կամ այլ աղբյուրների տվյալների տրամադրման բոլոր դեպքերը.* 4) պաշտոնական վիճակագրության *հիմնական մշակումները.* 5) *վիճակագրական ռեգիստրների վարման և մշակման միջոցառումները*: Նույն հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ ***պարեկան վիճակագրական ծրագիրը*** պարունակում է տարածման ենթակա ողջ պաշտոնական ***վիճակագրության ցանկը՝ ըստ յուրաքանչյուր արտադրողի, տեսակների և հաճախականության***: Ուստի Ձեր կողմից նշված՝ ծրագրի միջոցառումների պատասխանատու կատարողները, համակատարողները, իրականացման ժամկետները և այլն, մանրամասն կսահմանվեն *պարեկան վիճակագրական ծրագրով*՝ համաձայն Օրենքի:
11. Հավելվածի ամբողջ տեքստի համարակալման կապակցությամբ հարկ է նկատի ունենալ «Նորմատիվ իրավական ակտերի մասին» օրենքի 14-րդ հոդվածի 5-րդ և 6-րդ մասերի պահանջները, համաձայն որոնց՝ ենթաօրենսդրական նորմատիվ իրավական ակտերում դրույթները շարադրվում են հերթական համար ունեցող կետերի տեսքով: Կետերը կարող են բաժանվել միայն համարակալված ենթակետերի, իսկ	**11. Ընդունվել է:** Կատարվել են համապատասխան փոփոխություններ:

ենթակետերը՝ միայն համարակալված պարբերությունների: Կետերը համարակալվում են արաբական թվանշաններով, որոնք տեքստից բաժանվում են միջակետով: Ենթակետերը համարակալվում են արաբական թվանշաններով, որոնք տեքստից բաժանվում են փակագծով: Պարբերությունները համարակալվում են հայերենի այբուբենի փոքրատառերով, որոնք տեքստից բաժանվում են միջակետով: Ենթաօրենսդրական նորմատիվ իրավական ակտերում բովանդակությամբ համասեռ կետերը կարող են միավորվել գլուխներում: Գլուխները կարող են միավորվել բաժիններում:	
12. Նախագծին կից ներկայացված հիմնավորման դրույթները վերանայման կարիք ունեն, մասնավորապես՝ հիմնավորումն անհրաժեշտ է լրամշակել և խմբագրել՝ ներկայացնելով «Նորմատիվ իրավական ակտերի մասին» օրենքի 6-րդ հոդվածի 5-րդ մասի պահանջներին համապատասխան հիմնավորում, որը հնարավորություն կտա լիարժեք կերպով գնահատելու առաջարկվող կարգավորումները: Հարկ է նշել, որ նախագծի հիմնավորման միջոցով նախագիծը մշակող պետական մարմինը պարզաբանում է իրավական ակտի ընդունման նպատակը, կարգավորման անհրաժեշտությունը, կարգավորման համար ընտրված եղանակի նպատակահարմարությունը, պարզաբանում է նախագծով առաջարկվող կարգավորումների բնույթն ու նպատակը, իրավական ակտի ընդունմամբ ակնկալվող արդյունքները, որոնք սակայն ներկայացված հիմնավորմամբ բավարար չափով նկարագրված չեն, իսկ որոշ կետեր առհասարակ բացակայում են:	**12. Ընդունվել է:** Կատարվել են համապատասխան փոփոխություններ:

24. Հայաստանի Հանրապետության արտաքին գործերի նախարարություն	24.07.2023 N 1111/38392-23

1.Էջ 1, 2-րդ կետում «եվրոպայի» բառը փոխարինել «եվրոպական» բառով 2. Էջ 2, «եվրոպական վիճակագրության փորձառության օրենսգրքով» բառերը փոխարինել «եվրոպական վիճակագրության պրակտիկայի կանոնակարգով» բառերով 3. Էջ 2 «եվրոպայի» բառը՝ «եվրոպական» 4. Էջ 2 Եվրահանձնաժողով» բառը՝ «եվրոպական հանձնաժողով» 5. Էջ 2 «եվրոպայի» բառը՝ «եվրոպական» 6. Էջ 14, կետ 2 «կլիմայի փոփոխությանն առնչվող ցուցանիշների ընդլայնում և կատարելագործում՝ միջազգային մեթոդաբանությանը համապատասխան» պարբերությունը վերաշարադրել հետևյալ կերպ՝ «Հայաստանի կլիմայի փոփոխության վիճակագրության զարգացման ճանապարհային քարտեզի հիման վրա՝ կլիմայի փոփոխությանն առնչվող ցուցանիշների, մասնավորապես՝ ջերմոցային գազերի արտանետումների (ՋԳԱ) և դրանց համար աղբյուր հանդիսացող մարդկային գործունեության, առաջնային էներգիայի պահանջարկի, հանածո վառելիքի էներգիայի օգտագործման /սպառում և առաջացող CO2 արտանետումներ/, մարդկային և բնական համակարգերի վրա կլիմայի փոփոխության ազդեցության գնահատման ընդլայնում և կատարելագործում՝ միջազգային մեթոդաբանությանը համապատասխան»:	**1. Չի ընդունվել:** **2. Չի ընդունվել:** **3. Չի ընդունվել:** **4. Ընդունվել է:** **5. Չի ընդունվել:** **6. Ընդունվել է մասամբ:** Նախագծի 30-րդ կետի 2-րդ ենթակետը շարադրվել է հետևյալ կերպ՝ «2) Հայաստանի կլիմայի փոփոխության վիճակագրության զարգացման ճանապարհային քարտեզի հիման վրա՝ կլիմայի փոփոխությանն առնչվող ցուցանիշների ընդլայնում և կատարելագործում՝ միջազգային մեթոդաբանությանը և վարչական հաշվառումներին համապատասխան:»

7. էջ 15 երկու տեղ «եվրոպայի» բառը փոխարինել «եվրոպական» բառով	**7. Չի ընդունվել:**
8. էջ 16, կետ 35, նախադասության վերջում կա ավելորդ կետ	**8. Ընդունվել է:**
9. էջ 17, Միջազգային համագործակցություն հատված 36.«Վիճակագրության բնագավառում միջազգային համագործակցությունը, հանդիսանալով ՄԱԿ-ի պաշտոնական վիճակագրության հիմնարար և եվրոպական վիճակագրության փորձառության օրենսգրքի սկզբունքներից մեկը, ժամանակակից արագ զարգացող և փոփոխվող աշխարհում կարևոր դեր է խաղում պաշտոնական վիճակագրության մշակման, արտադրության և տարածման համար: Դրանով պայմանավորված, նախատեսվում է շարունակել և առավել ընդլայնել միջազգային վիճակագրական համագործակցությունն ըստ հետևյալ նպատակների» պարբերությունը վերաշարադրել հետևյալ կերպ՝ «Վիճակագրության բնագավառում միջազգային համագործակցությունը ժամանակակից աշխարհում կարևոր դերակատարություն ունի պաշտոնական վիճակագրության մշակման, արտադրության և տարածման տեսանկյունից: Դրանով պայմանավորված, նախատեսվում է շարունակել և առավել ընդլայնել միջազգային վիճակագրական համագործակցությունն՝ հիմնվելով հետևյալ սկզբունքների վրա՝» 36.2)«լավագույն փորձի փոխանակման միջոցով՝ Հայաստանում եվրոպական և միջազգային ստանդարտների հետագա խթանում և ազգային վիճակագրական արտադրանքն եվրոպական նորմերին և ստանդարտներին համապատասխանեցում ՝» պարբերությունը վերաշարադրել հետևյալ կերպ՝ «փորձի փոխանակման միջոցով՝ Հայաստանում միջազգային լավագույն	**9. Ընդունվել է մասամբ:** Նախագծի 36-րդ կետը շարադրվել է հետևյալ կերպ՝ «Վիճակագրության բնագավառում միջազգային համագործակցությունը, հանդիսանալով ՄԱԿ-ի պաշտոնական վիճակագրության հիմնարար և եվրոպական վիճակագրության փորձառության օրենսգրքի սկզբունքներից մեկը, ժամանակակից աշխարհում կարևոր դերակատարություն ունի պաշտոնական վիճակագրության մշակման, արտադրության և տարածման համար: Դրանով պայմանավորված, նախատեսվում է շարունակել և առավել ընդլայնել միջազգային վիճակագրական համագործակցությունն ըստ հետևյալ նպատակների» **36.2) Չի ընդունվել:**

ստանդարտների հետագա խթանում և Ազգային վիճակագրական ծառայության աշխատանքը միջազգային նորմերին և ստանդարտներին համապատասխանեցում,» «ՄԱԿ-ի Պաշտոնական վիճակագրության հիմնարար, Եվրոպական վիճակագրության փորձառության օրենսգրքի, Պրոֆեսիոնալ էթիկայի հռչակագրի և Միջազգային վիճակագրական գործունեության կառավարման սկզբունքների ամբողջական կիրառման ապահովում:» պարբերությունը վերաշարադրել հետևյալ կերպ՝	
36.3) «ՄԱԿ-ի Պաշտոնական վիճակագրության հիմնարար սկզբունքների, Եվրոպական վիճակագրության պրակտիկայի կանոնագրքի (European Statistics Code of Practice), Մասնագիտական էթիկայի մասին հռչակագրի և Միջազգային վիճակագրական գործունեության կառավարման սկզբունքների կիրառման ապահովում:»	**36.3) Ընդունվել է մասամբ** հետևյալ խմբագրմամբ՝ «ՄԱԿ-ի Պաշտոնական վիճակագրության հիմնարար, Եվրոպական վիճակագրության փորձառության օրենսգրքի, Պրոֆեսիոնալ էթիկայի հռչակագրի և Միջազգային վիճակագրական գործունեության կառավարման սկզբունքների կիրառման ապահովում:»
37.«Արմստատը կշարունակի ակտիվ մասնակցությունը միջազգային համագործակցության շրջանակում համաշխարհային մասշտաբով վիճակագրական մեթոդաբանության և փորձառության կատարելագործման, միասնականացման և ներդաշնակեցման, ազգային վիճակագրական ծառայությունների կողմից պաշտոնապես հրապարակվող իրենց երկրների սոցիալ-տնտեսական վիճակի և բնակչության կենսամակարդակի վերաբերյալ ցուցանիշների համադրելիության ապահովման ուղղությամբ, ինչը կիրականացվի հետևյալ հիմնական ուղղություններով.» պարբերությունը վերաշարադրել հետևյալ կերպ՝ «Արմստատը կշարունակի ակտիվ ներգրավվածությունը միջազգային համագործակցության շրջանակում վիճակագրական մեթոդաբանության և	**37. Ընդունվել է մասամբ** հետևյալ խմբագրմամբ՝ «Արմստատը կշարունակի ակտիվ ներգրավվածությունը միջազգային համագործակցության շրջանակում վիճակագրական մեթոդաբանության և փորձառության կատարելագործման, ընդունված միջազգային նորմերի ներդաշնակեցման, տարբեր երկրների ազգային վիճակագրական ծառայությունների կողմից հրապարակվող տեղեկությունների ուսումնասիրության և ցուցանիշների համադրելիության ապահովման ուղղությամբ, ինչը կիրականացվի հետևյալ հիմնական ուղղություններով.»

փորձառության կատարելագործման, ընդունված միջազգային նորմերի ներդաշնակեցման, տարբեր երկրների ազգային վիճակագրական ծառայությունների կողմից հրապարակվող տեղեկատվության ուսումնասիրության և անհրաժեշտության դեպքում ցուցանիշների համադրելիության ապահովման ուղղությամբ, ինչը կիրականացվի հետևյալ հիմնական ուղղություններով.»	
37.1) «միջազգային կազմակերպությունների և այլ արտասահմանյան փորձագետների մասնակցությամբ համագործակցության նախագծերի մշակում և իրականացում՝ միջազգային կազմակերպությունների տեխնիկական աջակցության ազգային և տարածաշրջանային ծրագրերի ֆինանսական միջոցների հաշվին,» պարբերությունը վերաշարադրել հետևյալ կերպ՝ «միջազգային կազմակերպությունների և օտարերկրյա փորձագետների մասնակցությամբ համագործակցության նախագծերի մշակում և իրականացում՝ միջազգային կազմակերպությունների տեխնիկական աջակցության պետական և տարածաշրջանային ծրագրերի ֆինանսական միջոցների հաշվին,»	**37.1) Ընդունվել է մասամբ** հետևյալ խմբագրմամբ՝ «միջազգային կազմակերպությունների և օտարերկրյա փորձագետների մասնակցությամբ համագործակցության նախագծերի մշակում և իրականացում՝ միջազգային կազմակերպությունների տեխնիկական աջակցության ազգային և տարածաշրջանային ծրագրերի ֆինանսական միջոցների հաշվին,»
37.2) «համագործակցություն արտասահմանյան երկրների ազգային վիճակագրական ծառայությունների հետ երկկողմանի և բազմակողմանի հիմունքներով (այդ թվում՝ Անկախ պետությունների համագործակցության և Եվրասիական տնտեսական միության երկրների հետ):» պարբերությունը վերաշարադրել հետևյալ կերպ՝ «համագործակցություն այլ երկրների ազգային վիճակագրական Ծառայությունների հետ՝ երկկողմ և բազմակողմ ձևաչափերում:»	**37.2) Ընդունվել է:** «համագործակցություն այլ երկրների ազգային վիճակագրական Ծառայությունների հետ՝ երկկողմ և բազմակողմ ձևաչափերում:»

39. «ՀՀ - ԵՄ Համապարփակ և ընդլայնված գործընկերության համաձայնագրի շրջանակում (Մաս 4, Գլուխ 3, ՎԻՃԱԿԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆ, ՀՈԴՎԱԾ 30 - 35), Արմստատը կշարունակի իր համագործակցությունը ԵՄ-ի հետ վիճակագրական խնդիրների վերաբերյալ:» պարբերությունը վերաշարադրել հետևյալ կերպ՝ «ՀՀ - ԵՄ Համապարփակ և ընդլայնված գործընկերության համաձայնագրի շրջանակում (Մաս 4, Գլուխ 3, ՎԻՃԱԿԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆ, ՀՈԴՎԱԾ 30 - 35), Արմստատը կշարունակի իր համագործակցությունը ԵՄ համապատասխան կառույցների հետ:»	**39. Ընդունվել է:** «ՀՀ - ԵՄ Համապարփակ և ընդլայնված գործընկերության համաձայնագրի շրջանակում (Մաս 4, Գլուխ 3, ՎԻՃԱԿԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆ, ՀՈԴՎԱԾ 30 - 35), Արմստատը կշարունակի իր համագործակցությունը ԵՄ համապատասխան կառույցների հետ:»
25. Հայաստանի Հանրապետության շրջակա միջավայրի նախարարություն	11.07.2023 N 1/01.4/10554-2023
Առաջարկություններ և դիտողություններ չկան:	
26. Հայաստանի Հանրապետության կրթության, գիտության, մշակույթի և սպորտի նախարարություն	14.07.2023 N 01/21/18119-2023
Առաջարկություններ և դիտողություններ չկան:	
27. Հայաստանի Հանրապետության պաշտպանության նախարարություն	06.07.2023 N ՊՆ/510/3967-2023
Առաջարկություններ և դիտողություններ չկան :	
28. Հայաստանի Հանրապետության աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարություն	11.07.2023 N ՆՄ/ԱՀ-3-2/17240-2023
Առաջարկություններ և դիտողություններ չկան :	
29. Հայաստանի Հանրապետության բարձր տեխնոլոգիական արդյունաբերության նախարարություն	18.07.2023 N 01/17.1/6845-2023
Առաջարկում ենք Նախագծում ներառել ստորև ներկայացված	**Չի ընդունվել:**

<table>
<tr><td>ցուցանիշների վերաբերյալ տվյալների հավաքագրման մեթոդների մշակումը և տվյալների հավաքագրումը.
1. Բարձր տեխնոլոգիական ոլորտի ներկրման ծառայությունների ծավալ (դրամական արտահայտությամբ),
2. Տեղեկատվական և հաղորդակցական տեխնոլոգիաների ծառայությունների ներկրման ծավալ (դրամական արտահայտությամբ),
3. Ծրագրային ապահովման ծառայությունների ծախսեր և ՀՆԱ հարաբերակցություն,
4. Բարձր տեխնոլոգիական արտադրության ծավալ (դրամական արտահայտությամբ)
5. Բարձր տեխնոլոգիական արդյունաբերության արտահանման ծավալ (դրամական արտահայտությամբ)
6. ՏՀՏ ծառայությունների արտահանման ծավալ (դրամական արտահայտությամբ)</td><td colspan="2">Հնգամյա վիճակագրական ծրագիրը սահմանում է Հայաստանի Հանրապետության պաշտոնական վիճակագրության ռազմավարական զարգացման հիմնական ուղղությունները, իսկ առաջարկվող ոլորտը բնութագրող ցուցանիշներն (ցուցանիշների որոշակի մասը արդեն իսկ արտացոլված է Արմստատի կողմից հրապարակվող ՀՀ վճարային հաշվեկշռում) ըստ բնույթի վերաբերում են տարեկան (ընթացիկ) կտրվածքով իրագործման ենթակա աշխատանքների ծրագրին, որը՝ համաձայն «Պաշտոնական վիճակագրության մասին» օրենքի դրույթների, մշակվում է պաշտոնական վիճակագրության օգտագործողների պահանջարկի ուսումնասիրության հիման վրա:</td></tr>
<tr><td colspan="2" rowspan="2">30. Հայաստանի Հանրապետության արտակարգ իրավիճակների նախարարություն</td><td>22.06.2023</td></tr>
<tr><td>N 01/06.2/3904-2023</td></tr>
<tr><td>Առաջարկություններ և դիտողություններ չկան:</td><td colspan="2"></td></tr>
<tr><td colspan="2" rowspan="2">31. Հայաստանի Հանրապետության տարածքային կառավարման և ենթակառուցվածքների նախարարություն</td><td>29.06.2023</td></tr>
<tr><td>N ԳՍ//18964-2023</td></tr>
<tr><td>Հաշվի առնելով այն փաստը, որ ներկայումս մշակման փուլում է գտնվում ՀՀ զբոսաշրջային ռազմավարությունը, ինչը ենթադրում է բազմաթիվ ծրագրեր և ներդրումներ այդ ոլորտում, առաջարկում ենք տարածքային վիճակագրության բաժնում, որպես տնտեսության ճյուղի վիճակագրական ցուցանիշ ավելացնել մարզի զբոսաշրջային հոսքը (զբոսաշրջիկների</td><td colspan="2">Չի ընդունվել:
Հնգամյա վիճակագրական ծրագիրը ներառում է վիճակագրական ոլորտի հիմնական ուղղությունները՝ առանց ցուցանիշների մանրամասնեցման: Վերջիններս ներկայացվում են հնգամյա վիճակագրական ծրագրից</td></tr>
</table>

քանակը նշված ժամանակահատվածում՝ հետագայում որպես ելակետային տվյալ կիրառելու համար):	բխող տարեկան վիճակագրական ծրագրերում: Տարեկան կտրվածքով, զբոսաշրջության ցուցանիշները հրապարակվում են «ՀՀ մարզերը և Երևան քաղաքը թվերով» վիճակագրական ժողովածուում:
32. Հայաստանի Հանրապետության ֆինանսների նախարարություն	26.07.2023 N 01/6-2/14134-2023
1. Նախագծի 18-րդ հոդվածի 2-րդ կետով նախատեսվում է իրականացնել ազգային հաշիվների համակարգի մեթոդաբանական հենքով համախառն ներքին արդյունքի բացարձակ ծավալի և շարժընթացի հետընթաց վերանայման աշխատանքներ: Այս կապակցությամբ առաջարկում ենք մեծ ծավալի վերանայումներ իրականացնելիս վիճակագրական կոմիտեի կայքէջում հրապարակել նաև իրականացված վերանայումների ընդգրկման ժամանակաշրջանի և վերանայումների իրականացման պատճառների մասին տեղեկատվություն՝ օգտվողների իրազեկվածության մակարդակը բարձրացնելու նպատակով:	**1. Ընդունվել է ի գիտություն:** Դա ընդհանրապես ընդունված պրակտիկա է ինչպես ԱՀՀ-ի ցուցանիշների հիմնական վերանայումների պարագայում, այնպես էլ Արմստատի կողմից իրականացվող այլ վերանայումների ժամանակ:
2. ՀՀ վիճակագրական կոմիտեի կողմից բնակչության սոցիալական վիճակը բնութագրող ցուցանիշները (օր.՝ աղքատությունը, Ջինիի գործակիցը և այլն) հրապարակվում են տարվա երկրորդ կեսին կամ տարեվերջին, մինչդեռ բյուջետային գործընթացի շրջանակներում դրանք ունեն առանցքային նշանակություն՝ բնակչության սոցիալական պատկերը գնահատելու և ճիշտ որոշումներ կայացնելու համար: Հատկապես խոսքը վերաբերում է բյուջեի տարեկան հաշվետվություններին, որոնք ԱԺ են ներկայացվում մինչև յուրաքանչյուր տարվա մայիսի 1-ը: Այդ փուլում նախորդ տարվա սոցիալական պատկերը ճիշտ հասկանալու,	**2. Չի ընդունվել:** Յուրաքանչյուր տարվա ՏՏԿԱՀ տվյալների հավաքագրումն ավարտվում է հաջորդ տարվա փետրվարին, որից հետո ձևավորվում է տվյալների ամբողջական բազան: Դրանից հետո սկսվում է տվյալների առաջին ստուգաճշտման և անվանազերծման գործընթացը: Անվանազերծված տվյալների շտեմարանը տրամադրվում է Համաշխարհային բանկի փորձագետներին՝

հարկաբյուջետային քաղաքականության ազդեցություններն առավել համապարփակ գնահատելու համար անհրաժեշտ է պատկերացում ունենալ նախորդ տարվա սոցիալական վիճակը բնութագրող ցուցանիշների վերաբերյալ: Հետևաբար, առաջարկում ենք հաշվարկել և հրապարակել դրանք (առնվազն նախնական տարբերակով) առավել օպերատիվ կերպով՝ մինչև յուրաքանչյուր տարվա ապրիլ ամիսը:	զուգահեռաբար իրականացնելով երկրորդ ստուգաճշտման աշխատանքները: Այդ ընթացքում (մայիս –սեպտեմբեր ամիսներին) Համաշխարհային բանկի փորձագետների հետ քննարկվում են բազմաթիվ հարցեր (բացահայտված թվաբանական և տրամաբանական անճշտությունները, ելքային աղյուսակների ձևաչափերը և այլն): Վերոհիշյալ գործընթացներն իրենց աշխատատարությամբ և ժամանակատարությամբ անհնար են դարձնում առկա ռեսուրսներով սեղմ ժամկետներում աշխատանքների իրականացումը:
3. ՀՀ ֆինանսների նախարարության կողմից «ՀՀ կառավարության 2021-2026 թվականների գործունեության միջոցառումների ծրագիրը հաստատելու մասին» N 1902-Լ որոշմամբ հաստատված հավելված 1-ի «Ֆինանսների նախարարություն» բաժնի «31.2 Խոշոր հարկատեսակների (ԱԱՀ, եկամտային հարկ, շահութահարկ) գծով հարկային ներուժի և ճեղքի (ներուժային մակարդակից հեռացվածության) գնահատումների իրականացում» միջոցառման կատարման շրջանակներում կարևորում ենք ՀՀ ՎԿ կողմից ստորև ներկայացված տեղեկատվության հրապարակումը.	**3. Չի ընդունվել:**
1. **«Ծախսեր-թողարկում» աղյուսակ:** Սույն աղյուսակի հրապարակումը կարևորվում է ՀՀ հարկային ներուժի և ճեղքի առավել ճշգրիտ ու ընդգրկուն գնահատականներ ստանալու և հարկային համակարգի հիմնական խոցելի կողմերի բացահայտման ու որոշակի ճշգրտող գործիքակազմի կիրառման միջոցով հարկային համակարգի արդյունավետությունը բարձրացնելու համատեքստում:	1. Արմստատը բարձր է գնահատում ՀՀ ֆինանսների նախարարության կողմից «ՀՀ կառավարության 2021-2026 թվականների գործունեության միջոցառումների ծրագիրը հաստատելու մասին» N 1902-Լ որոշմամբ հաստատված հավելված 1-ի «Ֆինանսների նախարարություն» բաժնի «31.2 Խոշոր

Հարկ ենք համարում ընդգծել, որ հարկային ներուժի և ճեղքի գնահատման հաշվարկներում «Ծախսեր-թողարկում» աղյուսակի առանձին բաղադրիչների ներառման կարևորությունը մատնանշվում է նաև տնտեսագիտական գրականությունում առկա ուղենշային հանդիսացող մի շարք աղբյուրներում:	հարկատեսակների (ԱԱՀ, եկամտային հարկ, շահութահարկ) գծով հարկային ներուժի և ճեղքի (ներուժային մակարդակից հեռացվածության) գնահատումների իրականացում» միջոցառման իրականացմանն ուղղված ջանքերը, և այդ համատեքստում նույնպես կարևորում է «Ծախսեր-թողարկում», այդ թվում՝ «ռեսուրսներ-օգտագործում» աղյուսակների առկայությունը: Ինչպես հայտնի է վերջիններիս կառուցման աշխատանքներում Ասիական Զարգացման Բանկի (այսուհետ՝ ԱԶԲ) Գիտելիքի և օժանդակության տարածաշրջանային տեխնիկական աջակցության (KSTA 9624 & 9646-REG) ծրագրի շրջանակում 2019թ. հոկտեմբերից Արմստատին ԱԶԲ-ի կողմից տրամադրվում է տեխնիկական աջակցություն, մասնավորապես դրանցից առաջինը (KSTA 9624-REG) ներառում է ռեսուրսներ-օգտագործում աղյուսակների (SUT) կազմումը, իսկ երկրորդը (KSTA 9646-REG) միտված է տնտեսական վերլուծության և առանձին վերցրած կոնկրետ ոլորտների վերաբերյալ քաղաքականության իրականացման աջակցությանը՝ ծախսեր-թողարկում աղյուսակների (IOT), զբոսաշրջության արբանյակային (սատելիտային) հաշիվների կազմման և գլոբալ արժեքի շղթայի վերլուծության (GVC) միջոցով:Ներկայում կազմվել են 2017թ.-ի «ռեսուրսներ-օգտագործում» աղյուսակները,

	որոնք դեռևս չեն կարող հրապարակվել պայմանավորված այն հանգամանքով, որ աշխատանքներ են տարվում նաև 2018թ.-ի աղյուսակների կազմման ուղղությամբ, որի ընթացքում ճշգրտումներ են իրականացվում նաև 2017թ.-ի «ռեսուրսներ-օգտագործում» աղյուսակներում: Խնդրո առարկա աղյուսակների պարբերական հենքով կազմումն իր աշխատատարությամբ և ժամանակատարությամբ անհնար է դարձնում առկա ռեսուրսներով այդ աշխատանքների իրականացումը:
2. **Չդիտարկվող տնտեսության գնահատականներ:** Հարկային պոտենցիալի հաշվարկներում որոշակի դեր ունեն նաև չդիտարկվող տնտեսության գնահատականները: Մասնավորապես, ներկայումս ՀՀ ՖՆ կիրառվող՝ ՀՀ ֆինանսների նախարարի ս.թ. ապրիլի 27-ի 193-Լ հրամանով հաստատված մեթոդաբանությունը ներառում է ՀՆԱ հաշվարկի հիմքում ընկած չդիտարկվող և ստվերային տնտեսության NACE դասակարգմամբ ոլորտային գնահատականների օգտագործում, որը ներկայումս ստացվում է ՀՀ ՎԿ-ին առանձին ուղղվող նամակների միջոցով: Հետևաբար, կարևոր ենք համարում այդ ցուցանիշի պարբերական (առնվազն՝ տարեկան) հրապարակումը, ինչը ոչ միայն առավել օպերատիվ կդարձնի հարկային պոտենցիալի գնահատումները, այլ նաև կարևոր կլինի ինչպես այդ գնահատումների, այնպես էլ՝ ընդհանրապես վիճակագրության թափանցիկության տեսակետից:	**2.** Չդիտարկվող տնտեսության գնահատականների հրապարակման առնչությամբ ներկայացված առաջարկությունը չի ընդունվում. Այդ հաշվարկների իրականացումը և ՀՆԱ-ում դրանց ներառումն իհարկե բարելավում է ազգային հաշիվների ցուցանիշների ամբողջականությունը և որակը, սակայն այդ տվյալների հրապարակումը չի նախատեսվում և չի խրախուսվում ինչպես ԱՀՀ մեթոդաբանությամբ, այնպես էլ ԱՄՀ-ի ՏՏՀՍ-ով՝ պայմանավորված այն հանգամանքով, որ այդ գնահատականներն իրականացվում են անուղղակի եղանակներով՝ օգտագործելով տարբեր աղբյուրներ և գնահատման մեթոդներ, այդ թվում՝ փորձագիտական, բացի այդ դրանց հրապարակումը կարող է հասարակության տարբեր շերտերի շահարկումների (այդ թվում՝

	քաղաքական) առիթ հանդիսանալ: Ելնելով վերոհիշյալից Արմստատը չդիտարկվող տնտեսության գնահատականների վերաբերյալ տվյալները տրամադրում է Արմստատին ուղղվող նամակների միջոցով՝ ներքին օգտագործման համար:
4.Հայտնում ենք նաև, որ ՀՀ տնտեսության ներկա վիճակը վերլուծելու և գնահատելու նպատակով խնդիր է առաջացել ուսումնասիրել և վերլուծել պետական ռեգիստրում գրանցված իրավաբանական անձանց և անհատ ձեռնարկատերերի (այդ թվում՝ ոչ ռեզիդենտ) թվաքանակը և շարժը, ուստի առաջարկում ենք հավաքագրել և հրապարակել տեղեկատվություն՝ պետական ռեգիստրում գրանցված իրավաբանական անձանց և անհատ ձեռնարկատերերի թվաքանակի վերաբերյալ՝ համաձայն կից ներկայացված ձևաչափի: Պետական ռեգիստրում գրանցված իրավաբանական անձանց և անհատ ձեռնարկատերերի թվաքանակի վերաբերյալ համապատասխան աղյուսակում առաջարկվում է կատարել հետևյալ լրամշակումները՝ Տրամադրել տեղեկություններ հետևյալ կտրվածքով՝ իրավաբանական անձանց և անհատ ձեռնարկատերերի վերաբերյալ առանձնացնել «ռեզիդենտների կողմից գրանցված», «ոչ ռեզիդենտների կողմից գրանցված, այդ թվում ՌԴ քաղաքացիների կողմից գրանցված», ինչպես նաև առաջարկվում է աղյուսակում ավելացնել սյունակներ, որտեղ համապատասխան տեղեկություններն առանձնացված կլինեն ամսական կտրվածքով:	**4.** Պետական ռեգիստրում գրանցված իրավաբանական անձանց և անհատ ձեռնարկատերերի քանակի վերաբերյալ տեղեկատվությունը իր բովանդակությամբ դասվում է վարչական բնույթի տեղեկությունների շարքին, որոնց վերաբերյալ հաշվառումների իրականացումը դուրս է Պաշտոնական վիճակագրության մասին օրենքով և վիճակագրական ծրագրերով սահմանված Արմստատի գործառույթների շրջանակից: Նշված տեղեկությունների գրանցում/հաշվառում և դրանց հիման վրա վարչական տեղեկատվական շտեմարաններ վարող պետական լիազոր մարմինը՝ ՀՀ արդարադատության նախարարության իրավաբանական անձանց պետական ռեգիստրի գործակալությունն է, որին էլ առաջարկվում է դիմել՝ խնդրո առարկա տեղեկատվության ստացման նպատակով:
5.Հաշվի առնելով, որ ՀՀ վիճակագրական կոմիտեի (Արմստատ)	**5. Չի ընդունվել:**

պաշտոնական ինտերնետային կայքում հրապարակվող տվյալների բազաներում բացակայում են որոշակի տվյալներ, որոնք կարող են ավելի արդյունավետ դարձնել ֆիսկալ ռիսկերի կառավարումը՝ առաջարկում ենք Նախագծով մշակել նաև ստորև ներկայացված ուղղություններով տեղեկատվության հրապարակման բարելավմանն ուղղված աշխատանքներ, մասնավորապես՝ • կանաչ պարտատոմսերի թողարկման ծավալների վերաբերյալ տեղեկատվություն՝ հաշվի առնելով, որ մի շարք գործառույթների արդյունավետ իրականացման նպատակով աշխատանքային անհրաժեշտություն է առաջանում ուսումնասիրել և տեղեկատվություն հավաքագրել ՀՀ-ում մասնավոր հատվածի կողմից թողարկվող կանաչ պարտատոմսերի ծավալների մասին, որոնք առկա չեն մեկ ամբողջական տեղեկատվական հարթակում, • կլիմայական ռիսկերից բխող աղետների մասշտաբների և վնասների (նյութական և ֆինանսական) վերաբերյալ տեղեկատվություն, ինչը հավաքագրվում է համապատասխան լիազոր մարմինների կողմից,	• Մասնավոր հատվածի պարտատոմսերի վերաբերյալ տեղեկությունների աղբյուրը ՀՀ ԿԲ-ն է: Վերջինս նման հաշվառում չունի: • Ընդհանրապես, վնասների գնահատումը վիճակագրական գործառույթ չէ: Այն համապատասխան լիազորության տիրապետող մարմինների գործառույթ է: Վերջին հաշվով, գնահատված վնասների չափերը և դրանց դիմաց փոխհատուցման հիմնավորումներն իրենց արտահայտությունն են գտնում նաև պետական և համայնքների բյուջեների ծախսերում: Նման ամբողջական տեղեկությունների մասին միասնական վարչական ռեգիստրի ձևավորումից հետո նոր հնարավոր կլինի ամբողջական տեղեկություններ ստանալ գնահատված վնասների վերաբերյալ: Ներկայում, Արմստատին հասու են

• ջերմոցային գազերի արտանետումների ծավալներն ըստ ոլորտների՝ 2018 թվականից սկսած:	միայն «գրանցված տարերային վտանգավոր երևույթների քանակի և տուժածների թվաքանակի մասին» ցուցանիշները: Այդ ցուցանիշները տրամադրում է ՀՀ ներքին գործերի նախարարությունը: Դրանք հրապարակվում են կիսամյակային պարբերականությամբ (վերջին հրապարակումը տե՛ս «ՀՀ սոցիալ-տնտեսական վիճակը 2023թ. հունվար - հունիսին» տեղեկատվական ամսական զեկույցի 5.19 հատվածում, էջ 348): Անկախ վերոգրյալից, առաջարկն իր բնույթով վերաբերում է տարեկան վիճակագրական ծրագրին: • Առաջարկն իր բնույթով վերաբերում է տարեկան վիճակագրական ծրագրին: Ջերմոցային գազերի կադաստրը վարում է Շրջակա միջավայրի նախարարությունը, և երկամյա պարբերականությամբ հրապարակում է համապատասխան զեկույցը, որի հիման վրա Արմստատի տվյալների բազայում հրապարակվում են համապատասխան ցուցանիշները, այդ թվում՝ նախարարության կողմից նախորդ տարիների ցուցանիշների վերանայումները: Վերջին հրապարակումը ներառում է 2017թ. ցուցանիշները: 2018-2019թթ. ցուցանիշները ներառող զեկույցը

	դեռևս հրապարակված չէ:
33. Հայաստանի Հանրապետության ներքին գործերի նախարարություն	
Չի ներկայացվել	
34. Ոստիկանություն	06.07.2023
	N 5/2/83603-23
Առաջարկություններ և դիտողություններ չկան :	
35. Միգրացիայի և քաղաքացիության ծառայություն	14.07.2023
	N 01//11973-2023
Առաջարկություններ և դիտողություններ չկան :	
36. Միասնական սոցիալական ծառայություն	14.07.2023
	N 02/12/37363-2023
Առաջարկություններ և դիտողություններ չկան:	
37. Հայաստանի Հանրապետության տարածքային կառավարման և ենթակառուցվածքների նախարարության քաղաքացիական ավիացիայի կոմիտե	07.07.2023
	N 1.1/12.5/3490-2023
Առաջարկություններ և դիտողություններ չկան :	
38. Պետական գույքի կառավարման կոմիտե	20.06.2023
	N 01/09.5/4710-2023
Առաջարկություններ և դիտողություններ չկան :	
39. Ջրային կոմիտե	10.07.2023
	N 01/06/3554-2023

Առաջարկություններ և դիտողություններ չկան :		
40. Հայաստանի Հանրապետության ազգային անվտանգության ծառայություն		17.07.2023
		N 11/1056
«Հայաստանի Հանրապետության 2024-2028 թվականների վիճակագրական ծրագիրը հաստատելու մասին» ՀՀ վիճակագրության պետական խորհրդի որոշման նախագծի հավելվածի 29-րդ կետի 8-րդ ենթակետի համաձայն՝ ՀՀ 2022թ. մարդահամարի արդյունքների հիման վրա նախատեսվում է իրականացնել բնակչության թվաքանակի, սեռատարիքային կազմի, ինչպես նաև ժողովրդագրական հիմնական ցուցանիշների վերահաշվարկ միջմարդահամարային տարիների համար, ըստ ք. Երևանի, ՀՀ մարզերի, քաղաք/գյուղ բաշխումով: Հաշվի առնելով, որ ՀՀ բնակչության սեռատարիքային կազմի վերաբերյալ տեղեկատվությունը ներառում է նաև զորահավաքային տարիքի անձանց թվաքանակի վերաբերյալ մանրամասն տվյալներ, որոնք կարող են հնարավորություն ընձեռել բավականին օբյեկտիվ գնահատելու ՀՀ զորահավաքային ներուժը, հետևաբար առաջարկում ենք նախատեսել դրույթներ, որոնց համաձայն նման ռիսկային տվյալները չեն հրապարակվի:	**Ընդունվել է մասամբ:** Ամբողջապես կիսելով մտահոգությունը, նման կտրվածքով հրապարակման հարցը կարիք ունի լրացուցիչ քննարկման, քանզի միջազգային պրակտիկայում ընդունված ստանդարտներին համապատասխան այդպիսի ցուցանիշները ենթակա են հրապարակման:	
41. Հայաստանի Հանրապետության պետական վերահսկողական ծառայություն		13.07.2023թ.
		N Ե/1416-23
Առաջարկություններ և դիտողություններ չկան:		
42. Հայաստանի Հանրապետության պետական եկամուտների կոմիտե		14.07.2023
		N 01/6-1/42659-2023

Առաջարկություններ և դիտողություններ չկան :		
43. Հայաստանի Հանրապետության կադաստրի կոմիտե		13.07.2023
		N ՍԹ/9462-2023
Առաջարկություններ և դիտողություններ չկան:		
44. Հայաստանի Հանրապետության միջուկային անվտանգության կարգավորման կոմիտե		21.06.2023
		N 01/812/842-2023
Առաջարկություններ և դիտողություններ չկան :		
45. Հայաստանի Հանրապետության քաղաքաշինության կոմիտե		14.07.2023թ.
		N 01/14.1/8934-2023
1.Նախագծի գլուխ 2-ում «ՇԻՆԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ» բառը փոխարինել «ՔԱՂԱՔԱՇԻՆՈՒԹՅՈՒՆ» բառով: 2.Նախագծի գլուխ 4-ի «ԲՆԱՊԱՀՊԱՆՈՒԹՅԱՆ ՎԻՃԱԿԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆ» 30-րդ կետի 2-րդ ենթակետում «ցուցանիշների» բառից հետո ավելացնել «(կանաչապատման, էնեգաարդյունավետության և էներգախնայողության միջոցառումներ)» բառերը:	**1. Չի ընդունվել:** Համաձայն տնտեսական գործունեության տեսակների դասակարգչի՝ բաժինը կոչվում է «Շինարարություն»: **2. Չի ընդունվել:** Էներգաարդյունավետությունն ու էներգախնայողությունը վարչական հաշվառման գործառույթներ են, որոնք վերապահված են ՀՀ տարածքային կառավարման և ենթակառուցվածքների նախարարությանը: Իսկ կանաչապատման ոչ թե միջոցառումների, այլ արդյունքների վերաբերյալ ցուցանիշների ձևավորման խնդիրն իր բնույթով վերաբերում է տարեկան վիճակագրական ծրագրին: Այդ կապակցությամբ մշակվել է հաշվետվական ձևի նախագիծ և սկսվել են աշխատանքային քննարկումները շահագրգիռ կողմերի	

3.Նախագծի գլուխ 4-ի «ԲՆԱՊԱՀՊԱՆՈՒԹՅԱՆ ՎԻՃԱԿԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆ» 30-րդ կետի 3-րդ ենթակետում «աղետների» բառից առաջ ավելացնել « բնական (սողանք, կորուստ և այլն) և տեխնածին» բառերը: Միաժամանակ առաջարկվում է մշակել ծրագրի իրագործումն ապահովող միջոցառումների ցանկը:	հետ: **3. Չի ընդունվել:** Խնդրո առարկա առաջարկությունն ըստ բնույթի վերաբերում է տարեկան վիճակագրական ծրագրին: Աղետների վերաբերյալ վիճակագրությունն արդեն իսկ ներառված է Տարեկան վիճակագրական ծրագրում՝ ըստ աղետների տեսակների (տարերային, տեխնածին և սոցիալ-կենսաբանական), այն հրապարակվում է «Շրջակա միջավայրը և բնական պաշարները Հայաստանի Հանրապետությունում» ժողովածուում հետևյալ հղմամբ՝ https://armstat.am/file/article/eco_book_2021_15.pdf, էջեր 222-244: Իսկ կորուստների և վնասների վերաբերյալ տեղեկությունը վարչական ռեգիստրի գործառույթ է, որի տնօրինման պարագայում Արմստատը կներառի Ծրագրի նախագծում:
46. Հայաստանի Հանրապետության առողջապահական և աշխատանքի տեսչական մարմին	13.07.2023 N 06/15549-2023
Առաջարկություններ և դիտողություններ չկան:	
47. Հայաստանի Հանրապետության բնապահպանության և ընդերքի տեսչական մարմին	12.07.2023 N 01/29.5/5/3381-2023
Առաջարկություններ և դիտողություններ չկան :	
48. Հայաստանի Հանրապետության կրթության տեսչական մարմին	29.06.2023 N 01/04-1/532-2023

ՀՀ կրթության տեսչական մարմինը վերահսկողություն է իրականացնում նախադպրոցական, հանրակրթության, նախնական մասնագիտական (արհեստագործական) և միջին մասնագիտական կրթության ոլորտներում: Առաջարկում եմ Արմստատի (Վիճակագրական կոմիտե) http://www.armstat.am պաշտոնական կայքի «Նորություններ» բաժնի «Նախագիծ» ենթաբաժնում յուրաքանչյուր տարվա կտրվածքով՝ ըստ վերոնշյալ ոլորտների, տեղադրել՝ 1. հիմնանորոգման ենթակա ուսումնական հաստատությունների,	**1. Չի ընդունվել:** Համաձայն «Պաշտոնական վիճակագրության մասին» օրենքի դրույթների, հնգամյա ծրագրերով սահմանվում են միայն հիմնական ռազմավարական ուղղությունները, մինչդեռ խնդրո առարկա առաջարկությունն ըստ բնույթի վերաբերում է տարեկան կտրվածքով իրագործման ենթակա աշխատանքների ծրագրին:
2. ՀՀ կրթության, գիտության, մշակույթի և սպորտի նախարարության կողմից երաշխավորված և հրապարակված ուսումնական ձեռնարկների, մեթոդական ուղեցույցների քանակի վերաբերյալ տվյալներ:	**2. Չի ընդունվել:** Առաջարկը վիճակագրական նպատակ չի հանդիսանում: Այն ամբողջությամբ ԿԳՄՍ նախարարության գործառույթ է:
49. Հայաստանի Հանրապետության շուկայի վերահսկողության տեսչական մարմին	
Չի ներկայացվել	
50. Հայաստանի Հանրապետության սննդամթերքի անվտանգության տեսչական մարմին	05.07.2023 N /02.4/8699-2023

Առաջարկություններ և դիտողություններ չկան :	
51. Հայաստանի Հանրապետության քաղաքաշինության, տեխնիկական և հրդեհային անվտանգության տեսչական մարմին	06.07.2023 N ՔՏՄ/05.1/14274-23
Առաջարկություններ և դիտողություններ չկան :	
52. Հայաստանի Հանրապետության սահմանադրական դատարան	28.06.2023 N Ա/0449-2023
Առաջարկություններ և դիտողություններ չկան :	
53. Հայաստանի Հանրապետության բարձրագույն դատական խորհուրդ	
Չի ներկայացվել	
54. Հայաստանի Հանրապետության վճռաբեկ դատարան	
Չի ներկայացվել	
55. Հայաստանի Հանրապետության դատական դեպարտամենտ	23.06.2023 N ԴԴ/1149-23
Առաջարկություններ և դիտողություններ չկան :	
56. Հայաստանի Հանրապետության գլխավոր դատախազ	14.07.2023 N 02/20.6/12829-2023
Առաջարկություններ և դիտողություններ չկան:	
57. Հայաստանի Հանրապետության հակակոռուպցիոն կոմիտե	30.06.2023 N 18-5272-23
Առաջարկություններ և դիտողություններ չկան :	

58. Հայաստանի Հանրապետության քննչական կոմիտե	27.06.2023 N 12/12/213200-2023
Առաջարկություններ և դիտողություններ չկան :	
59. Հայաստանի Հանրապետության անվտանգության խորհուրդ	22.06.2023 N /21496-2023
Պահպանված չեն «Նորմատիվ իրավական ակտերի մասին» ՀՀ օրենքով նախատեսված օրենսդրական տեխնիկայի կանոնները:	**Ընդունվել է ի գիտություն:**
60. Հայաստանի Հանրապետության հաշվեքննիչ պալատ	
Չի ներկայացվել	
61. Հայաստանի Հանրապետության արդարադատության նախարարության «Հայաստանի ազգային արխիվ» ՊՈԱԿ	30.06.2023 N 01/05/18575-2023 / 1-7/514
Առաջարկություններ և դիտողություններ չկան :	
62. Հայաստանի Հանրապետության հանրային ծառայությունները կարգավորող հանձնաժողով	11.07.2023 N ԳԲ/34.1-Մ2-4/2296-2023
Առաջարկություններ և դիտողություններ չկան :	
63. Հայաստանի Հանրապետության մրցակցության պաշտպանության հանձնաժողով	07.07.2023 N ԳԳ/570-2023
Առաջարկություններ և դիտողություններ չկան :	
64. Հայաստանի Հանրապետության կոռուպցիայի կանխարգելման հանձնաժողով	11.07.2023 N 01/1606-2023
Առաջարկություններ և դիտողություններ չկան:	
65. Հայաստանի Հանրապետության մարդու իրավունքների պաշտպան	14.07.2023թ. N 01/13.2/2557-2023
Նկատառումներ չկան:	

66. Հայաստանի արդյունաբերողների և գործարարների միություն	
Չի ներկայացվել	
67. Հայաստանի արհմիությունների կոնֆեդերացիա	27.06.2023 N 05-01/40
Առաջարկություններ և դիտողություններ չկան:	
68. Հայաստանի Հանրապետության առևտրաարդյունաբերական պալատ	
Չի ներկայացվել	
69. Հայաստանի աուդիտորների և փորձագետ հաշվապահների պալատ	
Չի ներկայացվել	
70. «Սպառողների խորհրդատվության կենտրոն» հասարակական կազմակերպություն	
Չի ներկայացվել	
71. Մարդկային զարգացման միջազգային կենտրոն	
Չի ներկայացվել	
72. «Ինֆորմացիայի ազատության կենտրոն» հասարակական կազմակերպություն	
Չի ներկայացվել	
73. «Հայաստան» համահայկական հիմնադրամ	
Չի ներկայացվել	

74. Հայաստանի Հանրապետությունում արժույթի միջազգային հիմնադրամի ներկայացուցչություն	
Չի ներկայացվել	
75. Հայաստանի Հանրապետությունում միավորված ազգերի կազմակերպության բնակչության հիմնադրամ	
Չի ներկայացվել	
76. Հայաստանի Հանրապետությունում միավորված ազգերի կազմակերպության զարգացման ծրագիր	
Չի ներկայացվել	
77. Հայաստանի Հանրապետությունում միավորված ազգերի կազմակերպության արդյունաբերական զարգացման կազմակերպություն	
Չի ներկայացվել	
78. Հայաստանի Հանրապետությունում միավորված ազգերի կազմակերպության պարենի և գյուղատնտեսության կազմակերպության գրասենյակ	
Չի ներկայացվել	
79. Հայաստանի Հանրապետությունում միգրացիայի միջազգային կազմակերպության ներկայացուցչություն	
Չի ներկայացվել	
80. Հայաստանի Հանրապետությունում աշխատանքի միջազգային կազմակերպություն	
Չի ներկայացվել	
81. Հայաստանի Հանրապետությունում վերակառուցման և զարգացման եվրոպական բանկի ներկայացուցչություն	

Չի ներկայացվել	
82 Համաշխարհային բանկի հայաստանյան գրասենյակ	
Չի ներկայացվել	
83. Հայաստանում եվրոպական միության պատվիրակության ղեկավար, դեսպան	
Չի ներկայացվել	
84. Ասիական զարգացման բանկի հայաստանյան մշտական առաքելություն	
Չի ներկայացվել	
85. Հայաստանի Հանրապետությունում միավորված ազգերի կազմակերպության մանկական հիմնադրամ	
Չի ներկայացվել	
86. Հայաստանի Հանրապետության կենտրոնական բանկ	28.07.2023 N 08.2-07/238-23
1. Կարևոր է նշել, որ մրցակցային դիրքերի գնահատման և ապագա գործունեության պլանավորման տեսանկյունից առևտրային կազմակերպությունների համար խիստ նպատակահարմար է պարբերաբար օգտվել բիզնես ռեգիստրի վիճակագրությունից: Այսպես, մրցակցային դիրքերի գնահատման և սեփական առավելությունների ու թերությունների բացահայտման նպատակով խոշոր առևտրային կազմակերպությունները կարող են իրենց թույլ տալ վճարովի	**1. Չի ընդունվել:** Առաջարկությունը հակասում է «Պաշտոնական վիճակագրության մասին» օրենքի 6-րդ հոդվածի 1-ին մասի 6-րդ կետով սահմանված «վիճակագրական գաղտնիություն և բացառապես վիճակագրական նպատակներով օգտագործում» սկզբունքին: Հիշյալ կետով սահմանված է, որ պաշտոնական

սկզբունքներով ձեռք բերելու մանրամասն տվյալներ իրենց շուկաների՝ հիմնական գնորդների և մրցակիցների վերաբերյալ: Մյուս կողմից, փոքր և միջին ձեռնարկությունների համար նման հետազոտությունների պատվիրումը մեծ ֆինանսական բեռ է: Բացի այդ, ինչպես վկայում է միջազգային փորձը, նման տեղեկատվության առկայությունը նպաստում է օտարերկրյա ներդրումների ներգրավմանը և արտահանման ընդլայնմանը: Հետևապես, առաջարկում ենք պարբերաբար հրապարակել բիզնես ռեգիստրում հավաքագրվող վիճակագրությունը՝ ամփոփ և միկրոտվյալների բազաների տեսքով:	վիճակագրություն արտադրողների կողմից ֆիզիկական և իրավաբանական անձանց վերաբերող՝ հավաքված կամ ստացված բոլոր անվանական տվյալները խիստ գաղտնի են և կարող են օգտագործվել բացառապես վիճակագրական նպատակներով: Օրենքի 23-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ անվանական տվյալները, որոնց վրա տարածվում է վիճակագրական գաղտնիության սկզբունքը, այն տվյալներն են, որոնք թույլ են տալիս կամ կարող են թույլ տալ ուղղակի կամ անուղղակի նույնականացնել վիճակագրական միավորները՝ դրանով բացահայտելով անվանական տեղեկություններ: Օրենքի 24-րդ հոդվածի 1-ին մասը սահմանում է, որ պաշտոնական վիճակագրության բոլոր արտադրողներն ապահովում են անվանական տվյալների, գաղտնի ագրեգացված ցուցանիշների և վիճակագրության պաշտպանությունը, ինչպես նաև վիճակագրության պաշտպանությունը մինչև դրա տարածումը, և ձեռնարկում են անհրաժեշտ կարգավորիչ, վարչական, տեխնիկական և կազմակերպչական միջոցառումներ՝ կանխելու այդպիսի տվյալներին հասանելիությունը լիազորություն չունեցող անձանց կողմից: Վիճակագրական նպատակներով հավաքված անվանական տվյալները չպետք է օգտագործվեն որևէ մարմնի կամ միջազգային կազմակերպության կողմից՝ ֆիզիկական կամ իրավաբանական անձանց առնչվող հետաքննության,

	նախաքննության, վերահսկողության, դատաքննության, վարչական որոշումների կայացման կամ նմանատիպ այլ գործընթացներում: Հիշատակված դրույթները խարսխված են Միավորված ազգերի կազմակերպության (ՄԱԿ) վիճակագրական հանձնաժողովի կողմից 1994 թվականի ապրիլի 14-ին ընդունված (29.01.2014թ. ՄԱԿ-ի Գլխավոր Վեհաժողովի կողմից վերահաստատված, 68/261-րդ Բանաձև) ՄԱԿ-ի «Պաշտոնական վիճակագրության հիմնարար սկզբունքներից» 6-րդ սկզբունքի վրա, համաձայն որի՝ «Վիճակագրական տեղեկատվության պատրաստման համար վիճակագրական գերատեսչությունների կողմից հավաքագրվող անհատական տվյալները, անկախ այն հանգամանքից, թե դրանք վերաբերում են ֆիզիկական կամ իրավաբանական անձանց, պետք է կրեն խիստ գաղտնի բնույթ և օգտագործվեն բացառապես վիճակագրական նպատակների համար»:
2. Զարգացնել նորարարության, տնտեսության և հասարակության թվայնացման վիճակագրությունը և հնարավորինս բարձրացնել տեղեկատվության հրապարակման հաճախականությունը՝ պարբերականությունը դարձնել եռամսյակային:	**2. Չի ընդունվել:** **Նորարարության մասով.** Միջազգային պրակտիկայում ընդունված գործիքը միանվագ հետազոտություններն են , որոնք պահանջում են ռեսուրսների առկայություն: Արմստատն ընդամենը մեկ անգամ է իրականացրել նորարարության վերաբերյալ հետազոտություն 2016թ.-ին Եվրամիության Թվինինգ

	ծրագրի շրջանակում (տես՝ «Իրավաբանական անձանց և անհատ ձեռնարկատերերի ինովացիոն գործունեության փորձնական հետազոտության զեկույց», Երևան, ՀՀ ԱՎԾ, 2017թ., 67 էջ, https://www.armstat.am/am/?nid=80&id=1990), ինչպես նաև հրապարակվել է հետազոտության մեթոդաբանությունը (տես՝ «Մեթոդաբանական նշումներ ինովացիայի վիճակագրության վերաբերյալ», Երևան, ՀՀ ԱՎԾ, 2017թ., 60 էջ, https://www.armstat.am/am/?nid=81&id=1979): Դեռ այդ ժամանակ պարզ դարձավ, որ նորարարության մեթոդաբանությունը բազմաշերտ է և պահանջում է նշանակալի ռեսուրսներ նման հետազոտություններ պարբերաբար իրականացնելու համար, ու հատկապես կարևորվում է ռեսպոնդենտների պատրաստվածությունը նորարարության հասկացության վերաբերյալ: **Թվայնացման մասով.** Հասարակության թվայնացման մասով մի շարք ցուցանիշներ ստացվում են տնային տնտեսությունների կենսամակարդակի ամբողջացված հետազոտության տարեկան արդյունքներով: Որոշ ցուցանիշներ ստացվում են հանրային ծառայությունները կարգավորող մարմնի վարչական ռեգիստրից: Տնտեսության մասով խնդիրը նույնպես գտնվում է միանվագ հետազոտություններ իրականացնելու հնարավորության ոլորտում, ինչի

	համար ևս պահանջվում են նշանակալի ռեսուրսներ: 2023թ.-ին Համաշխարհային բանկի օժանդակությամբ Արմստատն իրականացրել է միանվագ հետազոտություն «Տնտեսավարող սուբյեկտների կողմից տեղեկատվական և հաղորդակցության տեխնոլոգիաների օգտագործման և էլեկտրոնային առևտրի մասին», որի արդյունքները նախատեսվում է հրապարակել առաջիկայում: Պետական մարմիններում թվայնացման մասին հետազոտություն Արմստատն իրականացրել է 2012թ.-ին Եվրամիության Թվինինգ ծրագրի շրջանակում (տես՝ «ՏՀՏ-ի օգտագործումը Հայաստանի կազմակերպություններում ու պետական և տեղական ինքնակառավարման մարմիններում փորձնական հետազոտության զեկույց», Երևան, ՀՀ ԱՎԾ, 2012թ., 57 էջ, https://www.armstat.am/am/?nid=82&id=2089): Այդ հետազոտության մեթոդաբանությունը ևս խարսխված է միանվագ հետազոտական գործիքի կիրառման վրա: Վերոնշյալով պայմանավորված, հարկ է նշել, որ խնդրո առարկա ոլորտներում, երբ միանվագ հետազոտությունների համար անհրաժեշտ ռեսուրսների պարբերական աղբյուրները հստակ չեն, հնարավոր չէ պարբերական հենքով վիճակագրություն վարել:
87. Հայաստանի բանկերի միություն	

Չի ներկայացվել	
88. Հայաստանի ֆոնդային բորսա	
Չի ներկայացվել	
89. «ՏԵԼԵԿՈՄ ԱՐՄԵՆԻԱ» բաց բաժնետիրական ընկերություն	
Չի ներկայացվել	
90. «ՎԻՎԱ-ՄՏՍ ՀԱՅԱՍՏԱՆ» փակ բաժնետիրական ընկերություն	
Չի ներկայացվել	
91. «ՅՈՒՔՈՄ» փակ բաժնետիրական ընկերություն	
Չի ներկայացվել	
92. Հայաստանի Հանրապետության բարձր տեխնոլոգիական արդյունաբերության նախարարության «Հայփոստ» փակ բաժնետիրական ընկերություն	
Չի ներկայացվել	
93. «ՌՈՒՍԱԼ ԱՐՄԵՆԱԼ» փակ բաժնետիրական ընկերություն	
Չի ներկայացվել	
94. «ԱՐՄԵՆԻԱ ՄԱՐՐԻՈԹ» հյուրանոցային համալիրի	
Չի ներկայացվել	
95. «ԱՇՏԱՐԱԿ-ԿԱԹ» արտադրական ձեռնարկություն	

(«ՊԱՐԳԵՎ» սահմանափակ պատասխանատվությամբ ընկերություն)	
Չի ներկայացվել	
96. «ԳԱԶՊՐՈՄ ԱՐՄԵՆԻԱ» փակ բաժնետիրական ընկերություն	03.07.2023 N 01/14.5/2284-2023
Առաջարկություններ և դիտողություններ չկան :	
97. «ԵՎՐՈՍՏԱՆ-ՈՒՅՈՒՏ» սահմանափակ պատասխանատվությամբ ընկերություն	
Չի ներկայացվել	
98. Հայաստանի Հանրապետության գիտությունների ազգային ակադեմիա	11.07.2023 N 24-02/335
1.«Վիճակագրության զարգացման ռազմավարական ուղղությունները», առաջին բաժնի՝ «իրական հատված», առաջին՝ «Ազգային հաշիվներ» գլխի 3-րդ կետում նշված է «Ազգային հաշիվների համակարգի պահանջներին համապատասխան՝ ազգային հաշիվների համակարգի ցուցանիշների հաշվարկների կատարելագործման նպատակով տվյալների աղբյուրների համալրում և կատարելագործում», այս համատեքստում արդյո՞ք կա հնարավորություն ներառելու ազգային եկամտի ցուցանիշը:	**1. Չի ընդունվել:** Նախագծի 1-ին կետում «Բաժին 1, իրական հատված, գլուխ 1-ի՝ ազգային հաշիվներ» 18 կետի 3-րդ ենթակետում նշված «Ազգային հաշիվների համակարգի պահանջներին համապատասխան՝ ազգային հաշիվների համակարգի ցուցանիշների հաշվարկների կատարելագործման նպատակով տվյալների աղբյուրների համալրում և կատարելագործում» միջոցառումը այս գլխից հանվել է՝ ելնելով այն հանգամանքից, որ տվյալների աղբյուրների կատարելագործմանն ուղղված տարատեսակ միջոցառումներ ներառված են ծրագրի

	այլ գլուխներում, իսկ ինչ վերաբերում է ազգային եկամտի ցուցանիշի հաշվարկին, ապա այն հաշվարկվում է ազգային հաշիվների համակարգի ներդրումից ի վեր (տվյալներն առկա են 1990թ.-ից սկսած): Տե՛ս https://armstat.am/file/article/sns-iii.1.pdf, https://armstat.am/am/?nid=202 հղումները:
2.«Սոցիալ-ժողովրդագրական հատված» բաժնի երկրորդ՝ «Տնային տնտեսությունների հետազոտություններ» գլխում հնարավորության դեպքում ներառել նաև հանրապետությունում ձևավորված «Նոր աղքատներ» սոցիալական խմբի վերաբերյալ տվյալներ:	**2. Չի ընդունվել:** Աղքատության մակարդակի գնահատման մեթոդաբանությունը մշակված է Համաշխարհային բանկի կողմից, որով նախատեսված է կիրառել ընտրանքային հետազոտության գործիքը՝ տնային տնտեսությունների ամսական ռոտացիայով, ինչպես նաև յուրաքանչյուր տարվա ընտրանքի մեջ կարող են ընդգրկվել նաև այլ բնակավայրերը: Ընտրանքային հետազոտության գործիքը միտված է հանրապետության կտրվածքով աղքատության մակարդակի գնահատմանը, հետևաբար և Համաշխարհային բանկի մեթոդաբանությամբ «նոր աղքատներ» տերմին սահմանված չէ:
3.Ի հավելումն ծրագրով նախատեսվող միջոցառումների ցանկալի կլինի նաև իրականացնել ՏՏ և հեռահաղորդակցության ոլորտի հետազոտություն: Ոլորտին վերաբերող հետազոտությունների և վերլուծությունների իրականացման ընթացքում մշտապես առաջանում է տվյալների հավաքագրման անհրաժեշտություն, որոնք հասանելի	**3. Չի ընդունվել:** **Թվայնացման մասով.** Հասարակության թվայնացման մասով մի շարք ցուցանիշներ ստացվում են տնային տնտեսությունների կենսամակարդակի ամբողջացված հետազոտության տարեկան արդյունքներով: Որոշ

աղբյուրներում մեծապես բացակայում են: Մասնավորապես ցանկալի է ներկայացնել հեռահաղորդակցության ոլորտի հիմնական ծառայությունների շարքին դասվող շարժական և ֆիքսված կապի, մալուխային և անլար ինտերնետի տրամադրման, ինչպես նաև ոլորտի եկամուտների վերաբերյալ տվյալներ:	ցուցանիշներ ստացվում են հանրային ծառայությունները կարգավորող մարմնի վարչական ռեգիստրից: Տնտեսության մասով խնդիրը նույնպես գտնվում է միանվագ հետազոտություններ իրականացնելու հնարավորության ոլորտում, ինչի համար ևս պահանջվում են նշանակալի ռեսուրսներ: 2023թ.-ին Համաշխարհային բանկի օժանդակությամբ Արմստատն իրականացրել է միանվագ հետազոտություն «Տնտեսավարող սուբյեկտների կողմից տեղեկատվական և հեռահաղորդակցության տեխնոլոգիաների օգտագործման և էլեկտրոնային առևտրի մասին», որի արդյունքները նախատեսվում է հրատարակել առաջիկայում: Պետական մարմիններում թվայնացման մասին հետազոտություն Արմստատն իրականացրել է 2012թ.-ին Եվրամիության Թվինինգ ծրագրի շրջանակում (տես՝ «ՏՀՏ-ի օգտագործումը Հայաստանի կազմակերպություններում ու պետական և տեղական ինքնակառավարման մարմիններում փորձնական հետազոտության զեկույց», Երևան, ՀՀ ԱՎԾ, 2012թ., 57 էջ, https://www.armstat.am/am/?nid=82&id=2089): Այդ հետազոտության մեթոդաբանությունը ևս խարսխված է միանվագ հետազոտական գործիքի կիրառման վրա: Վերոնշյալով պայմանավորված, հարկ է նշել, որ խնդրո առարկա ոլորտում, երբ միանվագ հետազոտությունների համար անհրաժեշտ

	ռեսուրսների պարբերական աղբյուրները հստակ չեն, հնարավոր չէ պարբերական հենքով վիճակագրություն վարել: Ինչ վերաբերում է շարժական և ֆիքսված կապի, մալուխային և անլար ինտերնետի, ինչպես նաև ոլորտի եկամուտների վերաբերյալ տեղեկությունների տրամադրմանը, ապա Արմստատը դրանք պարբերաբար հրապարակում է, որոնց կարող եք ծանոթանալ հետևյալ հղումներով՝ https://statbank.armstat.am/pxweb/hy/ArmStatBank/ArmStatBank__4%20Transport%20and%20tourism__42%20Communication/TT-com-7.px/table/tableViewLayout2/?rxid=9ba7b0d1-2ff8-40fa-a309-fae01ea885bb https://statbank.armstat.am/pxweb/hy/ArmStatBank/ArmStatBank__4%20Transport%20and%20tourism__42%20Communication/TT-com-9.px/?rxid=9ba7b0d1-2ff8-40fa-a309-fae01ea885bb https://statbank.armstat.am/pxweb/hy/ArmStatBank/ArmStatBank__4%20Transport%20and%20tourism__42%20Communication/TT-com-8.px/table/tableViewLayout2/?rxid=9ba7b0d1-2ff8-40fa-a309-fae01ea885bb :
4.Ի հավելումն ծրագրով նախատեսվող միջոցառումների ցանկալի կլինի նաև իրականացնել կրթության և գիտության ոլորտների առավել	**4. Չի ընդունվել:** Առաջարկվող հետազոտությունն ըստ բնույթի

համապարփակ հետազոտություն: Գենդերային վիճակագրության՝ Հայաստանի կանայք և տղամարդիկ բաժնի կրթություն և գիտություն ենթաբաժնում ներկայացվող տվյալներին ավելացնել իրականացված գիտահետազոտական աշխատանքներն ըստ գիտական ոլորտների, կազմակերպությունների, հրատարակված աշխատությունների քանակը՝ մենագրություն, հոդված և այլն:	վերաբերում է տարեկան կտրվածքով իրագործման ենթակա աշխատանքների ծրագրին: Բացի այդ, ցանկացած հետազոտություն տարեկան ծրագրում հնարավոր է ներառել, երբ հայտնի է դրա իրականացման համար անհրաժեշտ ֆինանսական միջոցների առկայությունը: Խնդրո առարկա հետազոտության պարագայում, համապատասխան ֆինանսական միջոցների բացակայությամբ պայմանավորված, դրանք տարեկան ծրագրային միջոցառումներում չեն կարող ներառվել: Իսկ առաջարկված ցուցանիշների առկայության, ամբողջականության և հաշվառման պարբերականության հնարավորությունները (կարողությունները) ենթակա են քննարկման տարեկան ծրագրի շրջանակում, որի արդյունքում կմշակվեն տարեկան կտրվածքով իրագործման ենթակա աշխատանքների մանրամասնեցումները (միջոցառումները)՝ համապատասխան տարեկան ծրագրերի մշակման և կազմման աշխատանքների ժամանակ հնարավորինս ներառվելու նկատառումով, բնականաբար հաշվի առնելով նաև ռեսպոնդենտների ծանրաբեռնվածության աճի բացասական հետևանքները:
99. Հայաստանի ազգային գրադարան	

Չի ներկայացվել	
100. Հայաստանի Հանրապետության գիտությունների ազգային ակադեմիայի Մ. Քոթանյանի անվան տնտեսագիտության ինստիտուտ ՊՈԱԿ	
Չի ներկայացվել	
101. Հայաստանի Հանրապետության առողջապահության նախարարության «Ակադեմիկոս Սուրեն Ավդալբեկյանի անվան առողջապահության ազգային ինստիտուտ» ՓԲԸ	
Չի ներկայացվել	
102. Հայաստանի Հանրապետության աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարության «Աշխատանքի և սոցիալական հետազոտությունների ազգային ինստիտուտ» ՊՈԱԿ	06.07.2023 N ՊՈԱԿ//16597-2023
1.Ծրագրի 11-րդ կետում «11.Արմստատը հասարակության համար վստահելի գիտելիքի նախընտրելի աղբյուրն է» արտահայտությունը վերախմբագրել հետևյալ կերպ «11.Արմստատը հասարակության համար վստահելի տեղեկատվության նախընտրելի աղբյուրն է:»: 2.Հասկանալի չէ, թե ինչու է 2-րդ գլխում բիզնես վիճակագրության մեջ ներառված պարենային ապահովությունը: Մեր կարծիքով առավել նպատակահարմար է պարենային ապահովությունը տեղափոխել «Սոցիալական ոլորտ» (բաժին 4-ի 1-ին գլուխ):	**1. Ընդունվել է մասամբ:** Նախագծի 11-րդ կետը շարադրվել է հետևյալ կերպ՝ «Արմստատը հասարակության համար վստահելի տեղեկության նախընտրելի աղբյուրն է»: **2. Չի ընդունվել:** Պարենային ապահովության և անվտանգության խնդիրներն առնչվում են 3 հիմնական «նշաձողերի» հետ, այն է՝ պարենի առկայություն, պարենի հասանելիություն, պարենի յուրացվելիություն: Դրանք բնութագրող ցուցանիշների զգալի մասը առնչվում է գյուղատնտեսության վիճակագրության հետ, որի պատասխանատուն Արմստատի գյուղատնտեսության և պարենային ապահովության վիճակագրության բաժինն է: Նշվածով պայմանավորված այս հատվածն

	ընդգրկված է վիճակագրական ծրագրի Մաս 4-ի «Վիճակագրության զարգացման ռազմավարական ուղղությունները» Բաժին 1-ի Գլուխ 2-ում:
3.Ծրագրի 27-րդ կետի 1-ին ենթակետում փակագծում նշված տեքստում ավելացնել «սոցիալական պաշտպանություն» արտահայտությունը:	**3. Ընդունվել է:** Կատարվել է համապատասխան փոփոխություն:
4.Ծրագրի 28-րդ կետում ավելացնել նոր 6-րդ ենթակետ հետևյալ խմբագրությամբ. «6) տնային տնտեսությունների կենսապայմանների ամբողջացված հետազոտության արդյունքների և ելքային տվյալների հրապարակում՝ ըստ խոշորացված համայնքների»:	**4. Չի ընդունվել:** Մեթոդաբանական առանձնահատկություններով պայմանավորված (ընտրանքի ուժով) տնային տնտեսությունների կենսապայմանների ամբողջացված հետազոտության (ՏՏԿԱՀ) արդյունքները ներկայացուցչական են միայն մարզերի և հանրապետության կտրվածքով:
103. Հայաստանի Հանրապետության պետական կառավարման ակադեմիա	
Չի ներկայացվել	
104. Հայաստանի ամերիկյան համալսարան	18.07.2023 N Ա/Հ
1.Հաշվի առնելով որոշումների կայացման մեջ վստահելի և ճշգրիտ տվյալների հասանելիության կարևորությունը՝ առաջարկում ենք ներառել նախագծում այնպիսի կետ, որի հիմքում ընկած կլինի տվյալների ավելի մեծ շրջանակ հանրությանը հասանելի դարձնելը: Այս առաջարկը բխում է հետևյալ դիտարկումից. որպես կրթության ոլորտի ներկայացուցիչ մենք բազմիցս կարիք ենք ունենում համեմատելու ՀՀ-ի հիմնական կրթական ցուցանիշները մյուս համալսարանների ցուցանիշների հետ (օրինակ՝	**1. Չի ընդունվում:** Խնդրո առարկա փաստաթղթում առաջարկված կրթության վիճակագրության տվյալների հրապարակման ապախոշորացման միկրո տարբերակը հակասում է «Պաշտոնական վիճակագրության մասին» օրենքի հետևյալ դրույթներին.Օրենքի 6-րդ հոդվածի 1-ին մասում

ընդունված և ավարտած ուսանողների թվաքանակ): Բացի համախառն տվյալներից, ավելի մանրամասն տվյալների հասանելի դարձնելը Արմստատի կողմից՝ կօգնի ոլորտի կազմակերպություններին ավելի արդյունավետ որոշումների կայացման մեջ:	սահմանված է, որ պաշտոնական վիճակագրության բոլոր արտադրողները մշակում, արտադրում և տարածում են Հայաստանի Հանրապետության պաշտոնական վիճակագրությունը՝ համաձայն նույն հոդվածով նախատեսված պաշտոնական վիճակագրության հիմնարար սկզբունքների և այլ համաձայնեցված վիճակագրական սկզբունքների: Պաշտոնական վիճակագրության հիմնարար սկզբունքներից է «Վիճակագրական գաղտնիության և բացառապես վիճակագրական նպատակներով օգտագործման» սկզբունքը, որն ամրագրված է Օրենքի 6-րդ հոդվածի 1-ին մասի 6-րդ կետում: Հիշյալ կետով սահմանված է, որ պաշտոնական վիճակագրություն արտադրողների կողմից ֆիզիկական և իրավաբանական անձանց վերաբերող՝ հավաքված կամ ստացված բոլոր անվանական տվյալները խիստ գաղտնի են և կարող են օգտագործվել բացառապես վիճակագրական նպատակներով: «Անվանական տվյալների» հասկացությունը սահմանված է Օրենքի 4-րդ հոդվածի 1-ին մասի 6-րդ կետում և 23-րդ հոդվածի 1-ին մասում, համաձայն որոնց՝ անվանական տվյալները, որոնց վրա տարածվում է վիճակագրական գաղտնիության և բացառապես վիճակագրական նպատակներով օգտագործման սկզբունքը, այն տվյալներն են, որոնք թույլ են տալիս կամ կարող են թույլ տալ ուղղակի կամ անուղղակի նույնականացնել

	վիճակագրական միավորները՝ դրանով բացահայտելով անվանական տեղեկություններ: Օրենքի 23-րդ հոդվածի 3-րդ մասի դրույթների համաձայն. «3. Վիճակագրական նպատակներով հավաքված անվանական տվյալները չպետք է օգտագործվեն որևէ մարմնի կամ միջազգային կազմակերպության կողմից՝ ֆիզիկական կամ իրավաբանական անձանց առնչվող հետաքննության, նախաքննության, վերահսկողության, դատաքննության, վարչական որոշումների կայացման կամ նմանատիպ այլ գործընթացներում:»: Օրենքի 24-րդ հոդվածի 1-ին մասը սահմանում է, որ պաշտոնական վիճակագրության բոլոր արտադրողներն ապահովում են անվանական տվյալների, գաղտնի ագրեգացված ցուցանիշների և վիճակագրության պաշտպանությունը, ինչպես նաև վիճակագրության պաշտպանությունը մինչև դրա տարածումը, և ձեռնարկում են անհրաժեշտ կարգավորիչ, վարչական, տեխնիկական և կազմակերպչական միջոցառումներ՝ կանխելու այդպիսի տվյալներին հասանելիությունը լիազորություն չունեցող անձանց կողմից: Օրենքի 25-րդ հոդվածի 1-ին մասով սահմանված է, որ պաշտոնական վիճակագրություն արտադրողները օգտագործողների համար չեն բացահայտում անվանական տվյալները, բացառությամբ սույն հոդվածի 2-րդ մասում և 26-րդ

2.Առաջարկվում է նաև նախագծի մեջ ընդգրկել այնպիսի հատված, որը	հոդվածում նշված հանրամատչելի տեղեկատվության և հետազոտական նպատակներով անվանազերծված անվանական տվյալների հասանելիության դեպքերի: Հիշատակված դրույթները բխում են Միավորված ազգերի կազմակերպության (ՄԱԿ) վիճակագրական հանձնաժողովի կողմից 1994 թվականի ապրիլի 14-ին ընդունված (2014 թվականի հունվարի 29-ին ՄԱԿ-ի Գլխավոր Վեհաժողովի կողմից վերահաստատված, 68/261-րդ Բանաձև) ՄԱԿ-ի «Պաշտոնական վիճակագրության հիմնարար սկզբունքների» 6-րդ սկզբունքից, համաձայն որի՝ «Վիճակագրության մշակման համար վիճակագրական գործակալությունների կողմից հավաքագրված անհատական տվյալները՝ անկախ այն հանգամանքից, թե դրանք վերաբերում են ֆիզիկական կամ իրավաբանական անձանց, խիստ գաղտնի են և պետք է օգտագործվեն բացառապես վիճակագրական նպատակների համար:»: Անկախ վերոշարադրյալից, Արմստատը դիմել է ԿԳՄՍ նախարարությանը՝ առաջարկելով ձևավորել բարձրագույն կրթության վարչական ռեգիստր՝ հանրակրթության վարչական ռեգիստրի օրինակով, որի ձևավորումից հետո, թերևս, խնդրո առարկայի լուծման հնարավորություն կառաջանա: **2.**Վիճակագրական արդյունքների վիճակագրական

կվերաբերվի այն աշխատանքներին, որոնք Արմստատը պատրաստ է իրականացնել տվյալներ տրամադրող կազմակերպությունների հետ, որպեսզի տրամադրված տվյալները առավելագույնս լինեն ճշգրիտ և համադրելի Արմստատի կողմից կիրառվող որակի կառավարման չափանիշներին: Գլուխ 5. Որակի կառավարում բաժնից հասկացվում է, որ տվյալների որակի կառավարման միջոցառումները հիմնականում վերաբերվում են Արմստատի ներքին գործընթացներին, իսկ ինչպե˚ս է իրականացվում յուրաքանչյուր կազմակերպության (օրինակ՝ համալսարանի) կողմից ներքին տվյալների հավաքագրումն ու որակի ապահովումը, և ո˚րն է Արմստատի դերը այդ գործընթացում, արծարծված չէ ծրագրի մեջ:	որակը սահմանվում է որպես օգտագործողների կարիքների բավարարում՝ հիմնված որակի հինգ չափանիշների վրա. **1)** համապատասխանություն՝ վիճակագրությունը բավարարում է օգտագործողների կարիքները: **2)** ճշգրտություն և արժանահավատություն՝ վիճակագրությունը ճշգրիտ և հավաստիորեն ներկայացնում է իրականությունը: **3)** Յուրաժամանակություն և ճշտապահություն՝ վիճակագրությունը հրապարակվում է ժամանակին և ճշտապահ ձևով. **4)** Համաձայնեցվածություն և համադրելիություն՝ վիճակագրությունը համահունչ է, համեմատելի ժամանակի ընթացքում և տարածաշրջանների ու երկրների միջև. հնարավոր է համակցել և համատեղ օգտագործել առնչվող տվյալները տվյալների տարբեր աղբյուրներից: **5)** Մատչելիություն և պարզություն՝ վիճակագրությունը ներկայացված է պարզ և հասկանալի ձևով, հրապարակված է հարմար ձևաչափով, մատչելի և հասանելի է անաչառ հիմունքներով՝ ուղեկցող մեթատվյալներով և ուղեցույցներով: Վիճակագրական արտադրանքի որակը մեծաչափ կախված է օգտագործված առաջնային տվյալներից: Ամբողջական, ճշգրիտ, միատարր և միանական

	առաջնային տվյալներն էական են վիճակագրություն արտադրելու համար: Կիրառվում են տվյալների որակի կառավարման տարբեր գործիքներ՝ գնահատելու «որակը սկզբնաղբյուրում» և իրականացնելու շարունակական բարելավման գործողություններ: Տվյալների որակի կառավարումը սահմանվում է որպես համակարգված շրջանակի ներդրում, որը մշտապես պրոֆիլավորում է տվյալների աղբյուրները, ստուգում է տեղեկատվության որակը և իրականացնում է մի շարք գործընթացներ՝ վերացնելու տվյալների որակի սխալները՝ փորձելով տվյալներն առավել ճշգրիտ, վավերական, հուսալի և ամբողջական դարձնել: Տվյալների որակի կառավարումը կախված է բազմաթիվ գործոններից, ինչպիսիք են չափանիշները, տվյալների որակի գործընթացները, տվյալներ տրամադրողների չափերը, տվյալների բազաների չափերը, ներգրավված աղբյուրները և այլն: Վիճակագրական արդյունքների ստեղծման գործում ներգրավված են վիճակագիրները, տվյալներ տրամադրողները և տվյալներ սպառողները, և որակի կառավարման գործում չափազանց կարևոր է բոլոր դերակատարների ներդրումը: Այս համատեքստում Արմստատը՝ հանդիսանալով Հայաստանի վիճակագրության արտադրման կենտրոնական մարմին, ունի հատուկ պարտավորություն ստանձնելու առաջատար դեր՝

	ապահովելու, որ պաշտոնական վիճակագրությունը համապատասխանի միջազգային չափանիշներին և դրանով իսկ հիմք հանդիսանա հուսալի և համապատասխան վիճակագրություն մշակելու համար: Ելնելով վերոգրյալից, Արմստատն առաջնորդվում է Եվրոպական վիճակագրության Փորձառության օրենսգրքի սկզբունքներով (https://www.armstat.am/file/doc/99508963.pdf) և միջազգային ուղեցույցներով (https://ec.europa.eu/eurostat/documents/3859598/10501168/KS-GQ-19-006-EN-N.pdf/bf98fd32-f17c-31e2-8c7f-ad41eca91783?t=1583397712000), և մշակել ու ներդրել է հետևյալ ստանդարտները, գործիքները (մոդելները)՝ առավել լավ կառավարելու տեղեկատվական էկոհամակարգը և լուծելու տվյալների որակի խնդիրները. • Որակի քաղաքականություն (https://www.armstat.am/am/?nid=25) • Եվրոպական վիճակագրական համակարգի որակի ապահովման շրջանակ (https://www.armstat.am/am/?nid=372) • Որակի հռչակագրեր (https://www.armstat.am/am/?nid=545) • Ընդհանուր վիճակագրական բիզնես-գործընթացի մոդել (https://www.armstat.am/am/?nid=373)

	• Վիճակագրական կազմակերպությունների համար ընդհանուր գործունեության մոդել (https://www.armstat.am/am/?nid=909) • Հղման մեթատվյալներ՝ ԵՄ Միասնական ինտեգրված մեթատվյալների կառուցվածք (SIMS)՝ Եվրոպական Վիճակագրական տվյալների և մեթատվյալների փոխանակման ստանդարտով (SDMX) մեթատվյալների կառուցվածքի (ESMS) և Որակի հաշվետվությունների կառուցվածքի համար Եվրոպական վիճակագրական համակարգի ստանդարտի (ESQRS) համաձայն վիճակագրական արտադրանքների օգտագործողին (ESMS) և արտադրողին (ESQRS) ուղղված որակի հաշվետվություններ (https://www.armstat.am/am/?nid=836): Արմստատը մշակել է նաև «ՊԱՇՏՈՆԱԿԱՆ ՎԻՃԱԿԱԳՐՈՒԹՅԱՆ ՆԿԱՏՄԱՄԲ ՎՍՏԱՀՈՒԹՅԱՆ ՊԱԿԱՍԻ ՕԲՅԵԿՏԻՎ ՊԱՏՃԱՌՆԵՐԸ» փաստաթուղթը (https://www.armstat.am/file/doc/99513348.pdf), որը նկարագրում է հրապարակվող վիճակագրական տվյալների բնույթը (նախնական, վերանայված և վերջնական), հաշվի առնելով 5 բնութագրող փոփոխականներ՝ ժամանակ, օպերատիվություն, որակ, ամբողջականություն և օգտակարություն (կիրառական նշանակություն):

	Տեղեկացվում է, որ վերոհիշյալ գործիքակազմի կիրառմամբ սկզբնական տեղեկություն տրամադրողներից (օրինակ, համալսարաններից) ստացված տեղեկությունները համադրվում են այլ աղբյուրներից (օրինակ, ՊԵԿ-ից և ԿԳՍՄ նախարարությունից) ստացված տեղեկությունների հետ, և տարբերությունների ի հայտ գալու դեպքում Արմստատի համապատասխան մասնագետները պարզաբանման կամ ճշգրտման նպատակով կապվում են ռեսպոնդենտի հետ:
105. Հայաստանի պետական տնտեսագիտական համալսարան	
Չի ներկայացվել	
106. Երևանի պետական համալսարան	
Չի ներկայացվել	
107. Հայաստանի եվրոպական համալսարան	
Չի ներկայացվել	
108. Հայաստանի ազգային ագրարային համալսարան	28.06.2023 N Ե/ՎՈԽ/923-23
1.Հաշվի առնելով այն, որ ծրագրի նախագիծը ընդգրկում է հնգամյա ժամանակահատված, ուստի ծրագրի կատարման ընթացքի համակարգված գնահատման համար, մեր կարծիքով անհրաժեշտ կլինի ըստ տարիների ունենալ ծրագրի միջոցառումների ժամանակացույց, որը որոշակիորեն հիմք	**1. Չի ընդունվել:** Նախագծին կից միջոցառումների ժամանակացույցի անհրաժեշտությունը չկա, քանի որ առաջարկվածն արտացոլվում է տարեկան ծրագրերով,

կծառայի նաև վիճակագրության տարեկան ծրագրերի մշակման համար:	մասնավորապես «Պաշտոնական վիճակագրության մասին» օրենքը սահմանում է, որ ազգային վիճակագրական համակարգի տարեկան վիճակագրական ծրագիրը հիմնվում է տվյալ ժամանակաշրջանը ներառող հնգամյա վիճակագրական ծրագրի վրա և հաստատվում է ՀՀ վիճակագրության պետական խորհրդի կողմից Հայաստանի Հանրապետության պետական բյուջեի հաստատումից հետո՝ մեկամսյա ժամկետում: Տարեկան ծրագիրը ներառում է՝ 1) տարածման ենթակա ողջ պաշտոնական վիճակագրությունը. 2) պաշտոնական վիճակագրություն արտադրողների կողմից իրականացվելիք վիճակագրական հետազոտությունները. 3) պաշտոնական վիճակագրություն արտադրողներին վարչական տվյալների կամ այլ աղբյուրների տվյալների տրամադրման բոլոր դեպքերը. 4) պաշտոնական վիճակագրության հիմնական մշակումները. 5) վիճակագրական ռեգիստրների վարման և մշակման միջոցառումները: («Պետական վիճակագրության մասին» օրենք, հոդվածներ 16 և 17): Բացի այդ, հնգամյակի սկզբում դժվար կանխատեսելի է (և հայտնի չէ) յուրաքանչյուր տարվա պետական

	բյուջեով պաշտոնական վիճակագրությանը նախատեսվող միջոցների չափը: Դա հստակեցվում է յուրաքանչյուր տարվա պետական բյուջեի հաստատումից հետո միայն: Իսկ հնգամյա ծրագրի հաշվետվությունը խարսխվում է յուրաքանչյուր տարվա վիճակագրական ծրագրի կատարման մասին հաշվետվությունների հիման վրա, որոնք էլ միտված են գնահատելու միջոցառումների կատարումն ու դրանց շարունակականությունը:
2.Ծրագրի 2-րդ գլխի՝ «Բիզնես վիճակագրություն (արդյունաբերություն, գյուղատնտեսություն և պարենային ապահովություն, շինարարություն, տրանսպորտ և կապ, առևտուր և այլ ծառայություններ)», 19-րդ կետի 5-րդ ենթակետում կամ առանձին ենթակետով ներառել դրույթ «Գյուղատնտեսական տեխնիկայի հաշվառման» իրականացման վերաբերյալ:	**2. Չի ընդունվել:** Ներկայում, ցավոք, դեռ չեն ավարտվել աշխատանքները գյուղատնտեսական տեխնիկայի գրանցման և դրանց էլեկտրոնային շտեմարանների ձևավորման ուղղությամբ, որի պատասխանատուն ՀՀ կառավարության 2018 թ. մայիսի 11-ի N569-Ն որոշման համաձայն հանդիսանում էր Ոստիկանությունը (ներկայում Ներքին գործերի նախարարություն), որպես ոլորտի վարչական հաշվառում իրականացնող պետական լիազոր մարմին: Նշվածով պայմանավորված, Արմստատին չեն տրամադրվում խնդրո առարկա ցուցանիշները և որոնք դեռ չեն կարող ներառվել վիճակագրական ծրագրերում:
109. Հայ-Ռուսական համալսարան	
Չի ներկայացվել	

110. «Հայաստանում ֆրանսիական համալսարան» հիմնադրամ	
Չի ներկայացվել	
111. Երևանի Մխիթար Հերացու անվան պետական բժշկական համալսարան	
Չի ներկայացվել	
112. Հայաստանի Հանրապետության գիտությունների ազգային ակադեմիայի «Հայկական հանրագիտարան» հրատարակչություն ՊՈԱԿ	
Չի ներկայացվել	
113. «ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ» լրատվական գործակալություն փակ բաժնետիրական ընկերություն	
Չի ներկայացվել	
114. «ԱՌԿԱ» լրատվական գործակալություն	
Չի ներկայացվել	
115. «ԱՐՄԻՆՖՈ» լրատվական գործակալություն	
Չի ներկայացվել	
116. «ՄԵԴԻԱՄԱՔՍ» լրատվական գործակալություն	
Չի ներկայացվել	
117. «ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ» լրատվական-վերլուծական կենտրոն	
Չի ներկայացվել	

118. Երևանի քաղաքապետարան	29.06.2023 N 01/118019-23
Առաջարկություններ և դիտողություններ չկան:	
119. Հայաստանի Հանրապետության Արագածոտնի մարզպետարան	26.06.2023 N 01/1/03214-2023
Առաջարկություններ և դիտողություններ չկան:	
120. Հայաստանի Հանրապետության Արարատի մարզպետարան	
Չի ներկայացվել	
121. Հայաստանի Հանրապետության Արմավիրի մարզպետարան	
Չի ներկայացվել	
122. Հայաստանի Հանրապետության Գեղարքունիքի մարզպետարան	23.06.2023 N 01//4638-2023
Առաջարկություններ և դիտողություններ չկան:	
123. Հայաստանի Հանրապետության Լոռու մարզպետարան	12.07.2023 N 01/112,3/04441-2023
Առաջարկություններ և դիտողություններ չկան:	
124. Հայաստանի Հանրապետության Կոտայքի մարզպետարան	22.06.2023 N 01/11/03952-2023
Առաջարկություններ և դիտողություններ չկան:	
125. Հայաստանի Հանրապետության Շիրակի մարզպետարան	22.06.2023 N 01//05793-2023

Առաջարկություններ և դիտողություններ չկան :	
126. Հայաստանի Հանրապետության Սյունիքի մարզպետարան	
Չի ներկայացվել	
127. Հայաստանի Հանրապետության Վայոց ձորի մարզպետարան	
Չի ներկայացվել	
128. Հայաստանի Հանրապետության Տավուշի մարզպետարան	23.06.2023
	N 01//02887-2023
Առաջարկություններ և դիտողություններ չկան:	